פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע (זעה זייט 2)

Lodzer Tageblat № 61 — Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem — פרייז 15 גראשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 100-57, פון אדמיניסטראציע 100-47 | דאנערשטאג, פ' ויקהל-פקודי, כ"ג אדר תרצ"א | 12 marca 1931 r. | 24-טער יאהרגאנג

סיים ראטיפיצירט די אפמאכען מיט דייטשלאנד

עקספאזע פון אויסערן-מיניסטער זאלעסקי

וועגען שלום און פערשטענדיגונג צווישען פעלקער און מלוכות

עקספאזע פון מיניסטער זאלעסקי

וואַרשא (טעלעפאניש) די היינטיגע זיצונג פון סיים האט זיך אנגעהויבען מיט א פייערלעכער שטימונג. צו דער זיצונג זענען געקומען דער פרעמיער, דער אויסערן-מיניסטער, האנדעלס-מיניסטער א. א. וו. די זיצונג האט ארויסגערופען א גרויסע פאראינטערעסירונג. צוערשט איז ראטיפיצירט געוואָרען דער גרענעץ-אפמאך מיט רומעניען. דאן איז דער סיים ביי א גרויסער שפאנונג צוגעטרעטען צו דער דיסקוסיע איבער דער ראטיפיקאציע פון די טראקטאטען מיט דייטשלאנד.

דאס וואָרט נעמט מיניסטער זאלע-סקי, וועלכער זאגט, אז קיין לאנגע דיס-קוסיע וועט די ראטיפיקאציע אין סיים נישט דארפען ארויסרופען, ווייל די דיסקוסיע איז שוין געפיהרט געוואָרען אין די ענטשפרעכענדע קאמיסיעס פון סיים און סענאט. ווייטער זאגט דער מי-ניסטער: אהן אינטערנאציאנאלער פאר-שטענדיגונג צווישען די פעלקער קען אויך נישט זיין קיין פערשטענדיגונג צווישען די מלוכות. וועגען פרטים וועט רעדען מיניסטער פרישטאר. איך וויל ערקלערען, אז די פוילישע עפענטליכע מיינונג האט אויפגענומען מיט פרייד די ידיעה וועגען ים-אפמאך צווישען ענג-לאנד, פראנקרייך און איטאליען און נים מיט קיין קלענערע פרייד וועט זי אויך אויפנעמען די ידיעה וועגען דער ראטי-פיקאציע פון די אפמאכען מיט דייטש-לאנד. אויף דער צווייטער צד וועט זיך אפילו אפזאגען פון דער ראטיפיקאציע. דאן וועט אויך אייער ארבייט נישט גיין לאיבוד, ווייל די גאנצע וועלט וועט זיך איבערציינגען, אז פוילען שטרעבט צו מיטארבייט מיט די פעלקער און צו שלום.

כוואליע פון פענסיעס פערקלענערונגען באפאלט ארום אויך די פריוואטע אינטערנעמונגען

וואַרשא (טעל. פון אונזער קארעספאנדענט) „באנק פאלסקי" פיהרט דורך פון 1. אפריל א רעדוקציע פון די פענסיעס אויף 10 פראצ.

דער צירקולאר איז שוין נעכטען פונאנדערגעשיקט געוואָרען צו אלע מיטארבייטער פון דער באנק, מיט דער גלייכצייטיגער מיטיילונג, אז אלע אוואנ-סען זענען אפגעהאלטען געוואָרען אויף א משך פון 2 יאהר.

ווען די רעדוקציע זאל זיך אנהויבען צי דעם 1. אפריל אדער דעם 1. יולי איז דורכ'ן פינאנץ-מיניסטעריום נאכנישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

די בעאמטען-פערבאנדען מאכען אלע בעמיהונגען אפצוהאלטען די פער-ארדנונג פון דער רעדוקציע, אבער עס איז א ספק צי עס וועט זיי עפעס גע-לונגען.

דערווייל ווירקט שוין די דורכפיהרונג פון דער פערקלענערונג פון די בעאמטען פענסיעס אין די מלוכה אינסטיטוציעס אויף די פריוואטע אינסטיטוציעס. אזוי שמועסט מען, אז א רייה פריוואטע אונטערנעהמונגען האבען שוין געמעלדען זייערע אנגעשטעלטע וועגען א רעדוקציע עין 15 פראפ. פון די פענסיעס פון 1. אפריל אן און אין פאל פון א אפזאג מצד די אנגעשטעלטע, וועלען זיי געקינדיגט ווערען.

דעפוטאט גרינבוים בענייט זיין פארשלאג אין „קלא"

וועגען א פעראייניגונג מיט די נאצ. מינדערהייטען

וואַרשא (טעלעפאניש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון יוד. קלא איז בע-טראכט געוואָרען דער בריף פון דעפ. גרינבוים וועגען יוד. פארטרעטונג אין די סיים-קאמיסיעס.

אין בריף שרייבט דעפ. גרינבוים, אז ביים אנהויב פון דער סיים-סעסיע האט ער פארגעלעגט דעם קלא זיך צו פער-איינגיגען מיט די נאציאנאלע מינדער-הייטען, כדי געמיינזאם צו קענען דורכ-פיהרען פערטרעטער אין די סיים-קא-מיסיעס. זיין פארשלאג איז דאן דורכ'ן קלא אפגעווארפען געוואָרען. אוצט האט מען גערעדט דערפון, אז ב. ב. זאל גרינבוים'ען אנטאן דעם כבוד און אוהם ארייננעמען אין א קאמיסיע. אויך פון זיין אבער מוחל, שרייבט דעפ. גרינבוים, זייער חסר און בעט מען פארשלאג זיך צו ווענדען צו די קלובען פון די נאציא-נאלע מינדערהייטען, וועגען פעראייני-גונג, מיט'ן צוועק דורכצופיהרען פאר-שטעהער אין די קאמיסיעס. וועט די קלא אפווארפען מיין פארשלאג, שרייבט ווייטער דעפ. גרינבוים, דאן וועל איך זיך ווענדען צום פארטיי-ראט און נא-ציאנאל-ראט וועלען ערלויבען דורכ-פיהרען מיין פארשלאג.

קיין רעזאלוציע וועגען דעם ענין האט די קלא היינט נישט אנגענומען.

יודישע ב. ב.-דעפוטאטען ביים פרעמיער סלאוועק

וואַרשא (טעלעפ.) היינט האט א דעלעגאציע פון די יודישע דעפוטאטען פון ב. ב. אין די פערזאנען פון הרב לעווין, מינצבערג, יעגער און מענדעל-סאן זיך פארגעשטעלט פאר'ן פרעמיער סלאוועק און מיט אוהם געהאט א גע-שפרעך וועגען א ריהע אקטועלע ענינים פון דער יודישער בעפעלקערונג.

צווישען אנדערע האט די דעלעגאציע גערירט די פראגען וועגען מעגליך מא-כען דער יודישער בעפעלקערונג זיך צו פארנעמען מיט לאנדווירטשאפט, וועגען קרעדיטען פאר די יודישע קאאפעראטי-ווען, מבטל מאכען פערלענגערטע שטייערן, נישט אפנעמען ביי יודען די קאנצעסיעס אויף זאלץ, וועגען דער מעכאניזירונג פון די בעקערייען, זונטאג-רוהע און כשר עסען פאר יודישע זעלנער.

פרעמיער סלאוועק האט ערקלערט, ער האט מיט אויפמערקזאמקייט זיך צוגעהערט צו די יודישע פאסטולאטען און וועט זיי אויספארשען, און ער וועט ווייטער איבערגעבען יעדען מיניסטער, אז ער זאל אויספארשען די ענינים, וואס ענגען נוגע זיין רעסארט.

דעפוטאט יעגער האט דאן בערוהרט די פראגע, אז האנדווערקער, וואס קויפען אוים פאטענטען 8-טע קאטעגאריע זא-לען קענען זיין פערזיכערט אין די קראנ-קען-קאסעס.

בנוגע דער פראגע וועגען זונטאג-רוהע האט די דעלעגאציע געפאדערט, אז דער פראיעקט צו ערלויבען די שפייז-געשעפטען צו האנדלען עטליכע שעה אין זונטאג, זאל אויך אויסגעברייטערט ווע-רען אויף אלע געווערבער.

דערויף האט דער פרעמיער ערקלערט, אז ער וועט זיך בעמיהען צו ערלעדיגען די דאזיגע ענינים לטובת דער יודישער בעפעלקערונג.

דעפ. מינצבערג האט דאן געזאגט דעם פרעמיער, אז מען רופט אוהם דער יודי-שער פאלקאוונוק און ער פיהלט אויף זיך די אחריות נאכ'ן טויט פון קירשבוי-מען, וועלכער האט אין זיין צוואה אי-בערגעלאזען, אז מינצבערג זאל זיין פאליטישער נאכפאלגער.

וואס שייך דער פראגע וועגען מבטל מאכען פערלענגערטע שטייערן, האט דער פרעמיער געענטפערט, אז כל זמן די לא-גע וועט זיך נישט ענדערן, איז וועגען דעם נישט מעגליך צו רעדען.

האנדווערקער דעלעגאציע איז פינאנץ-מיניסטעריום

וואַרשא (טעלעפ.) א דעלעגאציע פון האנדווערקער-פערבאנד האט זיך היינט פארגעשטעלט פאר'ן וויצע-פינאנץ מיניסטער ביירא און אוהם איבערגעגע-בען א ברייטע מאטיווירטען מעמאריאל, וועגען דער געדריקטער לאגע פון די האנדווערקער שטייער-צאהלער.

אין מעמאריאל ווערט אנגעוויזען מיט ציפערן, אז דער אומזאץ פון 1930 איז ביי די האנדווערקער קלענער געווען מיט 50 פראצ. פון אומזאץ ווי אין 1929.

דערינבער האט די דעלעגאציע געפאדערט אז דאס פינאנץ-מיניסטעריום זאל בעע-אויפטראגען די פינאנץ-נאטשעלניקעס נישט אויצומאהנען קיין אומזאץ-שטייער ביי האנדווערקער, וועלכע ארבייטען מיט 1 געזעלען און צו אנולירען די שטייערן פון יענע האנדווערקער, וועלכע עס דראהט א נעפאהר פון רואין.

דער וויצע-מיניסטער האט צוגעזאגט צו נעמען אין אכט די פאדערונגען פון דער דעלעגאציע.

פראצעס געגען איינברוך אין פוילישע געזאנדשאפט אין מאסקווא

מאסקווא, 11. מערץ (ספעצ.) אין א היגען געוועהנליכען שטאטישען געריכט קומט היינט פאר דער פראצעס געגען שולדיגען אין איינברוך אין דער פוילישער געזאנדשאפט אין מאסקווא.

פאנצער קרייצער „ב" ווערט געבויט

די סאציאליסטען זיך אפגעהאלטען פון שטימען

בערלין, 11. מערץ (ט) די בודזשעט קאמיסיע ביים רייכסטאג האט היינט נאך א לענגערער דיסקוסיע אנגענומען געגען די שטימען פון די קאמו-ניסטען און ביי אפגעהאלטענע שטימען פון די סאציאל-דעמאקראטען, די ער-שטע בוי-ראטע פאר'ן פאנצער קרייצער „ב".

א שרפה אויפ'ן ווארשאווער פליה פלאץ

וואַרשא, 11. מערץ (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויפ'ן ווארשאווער פליה-פלאץ האט היינט צוליב'ן אונפארזיכטיגען בעגעהן זיך מיט בענזין אויסגעבראכען א שרפה. עס האט זיך אנגעצונדען א באראק און דאס פייער האט געדראהט זיך איבערצווווארפען אויך איבער'ן האנגאר. א דאנק דער ענערגישער אקציע פון די פייערלעשער איז די שרפה געלונגען איינצולעשען אהן צו גרויסע היזיקות.

די פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט „ארט" אין לאדז
האט דעם כבוד איינצולאדען די יודישע געזעלשאפט אויפ'ן
באל
וואס קומט פאר שבת, דעם 14. מערץ 10 אז. אין אווענד, אין די זאלען פון „אאזא" פרעז. נארוטאוויטשא 20
בילעטען צו 10 זל. און פאר יוגענד צו 5 זל. ביים אריינגאנג.

Pensjonat i Internat
dla dzieci i młodzieży
„BAJKA"
EWY WOLRAUCHOWEJ
OTWOCK Gliniecka 7, willa Jasna (w pobliżu Śródborowa) Tel. 123
נעהמט אויך אן אין ווינטער-סעזאן דערוואקסענע, ווי אויך פערזאנען, וועלכע דארפען זיך געפינען אויף דיעטע (צוקער- ליידענדע, א. ד. גל.)
דער פענסיאנאט געפינט זיך אין א 4-מארגיגען וואלד. די ווילע איז א געמויערטע און בעזיצט אלע מא-דערנסטע איינריכטונגען: צענטראל-בעהייצונג, ראדיא, טעלעפאן, באדעצימער, ווארים- און קאלט וואסער.
גרויסע און זוניגע צימערן. די פרייזען זענען נידריגע
בעשטעלונגען ווערען אויך אנגענומען דורך דעם טעלעפאן.
בעמ.: פאר רעקאנוואלעסצענטען א ספציעלע ענטשפרעכענדע דיעטע.

Dr. med.
A. Szpryngier
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען.
נעמט אן אין לעטשניצע „צענטראלנא" פיעטריק. 62 פון 3—4 און אין דער היים קילינסקיעגא 30 פון 5—7 נאכמ. טעל. 222.27.

Dr. med.
H. Krauskopf
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט
זגיערזשער 15, טעל. 113-47
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענד

Dr. Niewiażski
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע
בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
און עלעקטרא-טעראפיע אנאליזען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאנא 36
טעלעפאן 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.
נעמט אן פון 9—2, און פון 5—9 אווענד, בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. M. ROZENTAL
ספעציאל-ארצט פאר אקושער און פרויען-קראנקהייטען
11-טער ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 19
טעל. 223-34
נעהמט אן פון 4 א זייגער נאכמיטאג ביז 6 אווענד
אין לעטשניצע „פאמאץ", אלעקסאנדראווסקא 1, פון 1 א זייגער ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. med. H. Karaś
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגיערזשער 16
נעהמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד

פוילישע שפראך
ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט
חסכאדניא 29, וו. 3.

Dr. med. J.M. Barcinski
רענטגען - אינסטיטוט היילט בייזע געשווילעכצער (ראק) רענטגען-פאטאגראפיעס און דורכלייכטונגען אין אינסטיטוט און אין דער וואוינונג פון פאציענט.
נעמט אן פון 5 — 8 אווענד.
11-טער ליסטאפאד 20. טעלעפאן 214-50

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און וענערישע קראנקהייטען און קינדערלאזיגקייט
צוריקגעקערט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-08
נעהמט אן פון 8—10; 5—8 אווענד
א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

מאָלאָטאָוו וועגן ווירטשאַפֿטל. קריזיס אין אייראָפּאַ

„דער ענגלישער פּאַרלאַמענט איז אַ קאַמפּס־אַרענע געגן סאָוויעט־רוסלאַנד". — מאָסקווע שרעקט זיך נישט פֿאַר'ן מאַרש פֿון וואַטיקאַן. — די סאָוויעטיש־פּוילישע בעציהונגען

גרויסע רעדע אויפ'ן קאָנגרעס פֿון די סאָוויעטן אין מאָסקווא

מאָסקווא, (איבער קאָוונא) 11 מערץ (ט) אין זײַנע ווײַטערע אויספֿיה־רונגען אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון ראַטען־קאָנגרעס, האָט מאָלאָטאָוו גע־זאָגט, אַז אין יאָהר 1930 האָט סאָוו.־רוסלאַנד אַרויסגעפֿיהרט קיין אויסלאַנד אויף אַ האַלבען מיליאָן רובעל ווייניגער, ווי אין 1913. דעמאָלסט איז קיינעם נישט אײַנגעפֿאַלען פֿעראַנטוואָרטליך צו מאַכען רוסלאַנד דערפֿאַר, וואָס זי בעדראָהט מיט איהר עקספּאָרט דעם וועלט־מאַרק. די ווילדע און פֿאַלשע ידיעות איבער דער צוואַנגס־אַרבייט און דעם דעמפּינג האָבען בעוויזען, אַז די פּרעסע האָט פֿערלוירען דעם נאָרמאַלען פֿערשטאַנד ביים אורטיילען איבער רוסישע פֿראַגען. רוסלאַנד איז אַ פֿרייע מדינה, אין וועלכער יעדער קען פֿריי אַרויסזאָגען זײַן מיינונג. ער האַלט זיך אין דער מיינונג, אַז אייראָפּאַ וועט זיך פֿון וועלט־ווירטשאַפֿטס־קריזיס מעהר נישט ערהאָלען. מען מוז זיך רעכענען מיט אַ נייעם וואוקס פֿון דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג. דער וועלט־ווירטשאַפֿטס־קריזיס קען נישט בעזייטיגט ווערען, מחמת די געגענזאַצען אין בירגערטום זענען צו גרויס.

מאָסקווא, 11 מערץ (ספּ.) מאָ־לאָטאָוו האָט אין זײַן גרויסער עקספּאָ־זע קודם כּל אָנגעוויזן, אַז די בורזשואַ־זיע קרײַזן פֿון אַלע לענדער בעמיִען זיך מיט אַלע מיטלען צו בעקעמפֿן דעם סאָוויעטישן רעזשים. זיי אָרגאַני־זירן אַן אַנטיקאָמוניסטישע בלאָקאַדע איבער סאָוויעט־רוסלאַנד.

אין סאָוויעט־רוסלאַנד האָט ווײַטער גע־זאָגט מאָלאָטאָוו הערשט אַ סיסטעם, אַז דער, וואָס אַרבעט נישט, דער עסט נישט. דעריבער געפֿינט זיך די גאַנצע בעפֿעלקערונג פֿון סאָוויעט־רוסלאַנד אין דינסט פֿון דער אינדוסטריע און סאָ־ציאַליזם, כּדי צו פֿאַרשנעלערן די ענט־וויקלונג פֿון דער סאָוויעטישער ווירט־שאַפֿט.

רעדנדיג וועגן דער ענטוואָפֿנונגס־קאָנפֿערענץ האָט מאָלאָטאָוו ערקלערט, אַז די סאָוויעטן מאַכן זיך נישט קיין שום אילוזיעס בנוגע דער דאָזיגער קאָנ־פֿערענץ. אויב די הערן פֿון פֿעלקער־בונד — האָט דער רעדנער געזאָגט — האָבן געמיינט, אַז זיי קענען אָננעמען פֿון סאָוויעט־רוסלאַנד אַ בעשלוס, וואָס איז געווענדעט געגן אונז, האָבן זיי זיך טועה געווען.

דערנאָך האָט מאָלאָטאָוו גערעדט וועגן די בעציהונגען פֿון ראַטן־רוסלאַנד צו די פֿאַרשידענע לענדער. אויסדריק־לעך [illegible] קעגן פֿראַנקרײַך, וועלכע שטעהט, לויט זײַנע ווערטער, בראָש פֿון פּאָליטישן קאַמף קעגן די סאָוויעטן. [illegible] צו דײַטשלאַנד, מיט וועלכע די סאָוויעטן האָבן מיט 2 יאָהר צוריק [illegible] די בעסטע בעציהונגען, די דײַט־שע פּרעסע און די עפֿנטלעכע מיינונג [illegible] און דײַטשלאַנד האָט זיך בעטייליגט אין די אַטאַקעס געגן סאָוויעט־רוס־לאַנד.

אין יאָהר 1930 האָט זיך בעמערקט אַ איבערברוך צום בעסערן און מען דאַרף האָפֿן, האָט ער ווײַטער געזאָגט, אַז די בעציהונגען צווישן ביידע לענ־דער וועלן נאָך מעהר אויסגעבעסערט ווערן. מאָלאָטאָוו האָט אויסגעדריקט די האָפֿנונג, אַז די עקספּעדיציע פֿון די דײַטשע אינדוסטריעלער קיין סאָוויעט־רוסלאַנד וועט ברענגען זעהר גוטע פֿרוכ־טן.

מיט איטאַליען האָבן די סאָוויעטן אײַנגעשטעלט די האַרמאָנישסטע בעציהונ־גען, נישט קוקענדיג, וואָס די סאָציאַלע סיסטעמען פֿון ביידע לענדער זענען אַזוי פֿאַרשידענע. צו טערקײַ בעציהען זיך די סאָוויעטן מיט פֿרײַנדשאַפֿט, און אין דער נאָענטסטער צוקונפֿט וועט אונטער־שריבן ווערן אַ סאָוויעטיש־טערקי־שער האַנדעלס־אָפּמאַך.

וואָס שייך די בעציהונגען מיט ענג־לאַנד, האָבן זיי זיך פֿאַר די לעצטע 2 יאָהר זעהר שטאַרק געענדערט. די סאָוויעטן האָבן געטון אַלץ, וואָס איז נאָר מעגליך געווען צו דערהאַלטן די פֿרײַנדשאַפֿטליכע בעציהונגען מיט ענג־לאַנד. אָבער דער ענגלישער פּאַרלאַ־מענט שטעלט זיך [illegible] אַן אַרענע פֿון פּאָליטישן קאַמף געגן די סאָוויע־טן. סאָוויעט־רוסלאַנד פֿיהרט נישט קיין פּראָפּאַגאַנדע אין ענגלאַנד, און זי וויל אויך נישט, אַז ענגלאַנד זאָל פֿיה־רן געגן איהר אַ פּראָפּאַגאַנדע.

אומקעהרענדיג זיך ווידער צו פֿראַנק־רײַך, האָט מאָלאָטאָוו געזאָגט, אַז פֿראַנק־רײַך האָט אָפּגעוואָרפֿן דעם נישט־אַג־רעסיע אָפּמאַך, וואָס די סאָוויעטן האָ־בן איהר פֿאָרגעלייגט. די סאָוויעט־רע־גירונג ווייסט, אַז געוויסע קרײַזן, וואָס שטעהן פֿון הינטער דער פֿראַנצויזישער רעגי־רונג, פֿיהרן אַ קאַמף געגן סאָוויעט־רוסלאַנד. און דעריבער טראָגן די סאָ־וויעטן נישט קיין שום פֿאַראַנטוואָרט־ליכקייט פֿאַר די בעציהונגען מיט פֿראַנק־רײַך.

די בעציהונגען מיט פּוילן — האָט ער ווײַטער ערקלערט, האָבן זיך נישט געענדערט. די פּוילישע רעגירונג קאָן נאָר אַלײן נישט אָנקניפּן קיין גוטע בע־ציהונגען מיט'ן ראַטן־פֿערבאַנד.

וועגן אַמעריקאַ האָט מאָלאָטאָוו פֿעסטגעשטעלט, אַז די געזעלשאַפֿט פֿון אַמעריקע און די אַמעריקאַנער רעגירונג האָבן געפֿיהרט אַ קאַמף מיט סאָוויעט־רוסלאַנד. די אַמעריקאַנער רעגירונג האָט דערמיט [illegible] נישט בלויז דאָס, וואָס עס קומט פֿאַר אין סאָוויעט־רוסלאַנד, נאָר אויך אַלץ, וואָס שטאַמט פֿון דאָרט. אויב אַמעריקאַ וועט [illegible] אַ פֿאַרבאָט אויפֿ'ן סאָוויעטישן אימפּאָרט, וועט די סאָוויעט־רעגירונג זײַן געצוואונגען אָנצו־נעמען די זעלבע מיטלען געגן אַמעריקע.

צום סוף פֿון זײַן רעדע האָט מאָלאָטאָוו [illegible]

צופֿעליג — דערציילט מאָלאָטאָוו — איז אין די הענט פֿון דער [illegible] אַ דאָקומענט פֿון אַ [illegible] פֿאַרשטעהער [illegible] קאָנגרעס צו אָרגאַניזירן אַ מאַרש געגן סאָוויעט־רוסלאַנד. די סאָוויעט־רעגירונג שרעקט זיך נישט [illegible] דעם מאַרש פֿון וואַטיקאַן און זי נעמט אָן אַלע מיטלען צוצושטעלן [illegible] די [illegible] פּלענער.

נײַע סקאַנדאַלן מיט מיליטער־ליווערונגען אין פֿראַנקרײַך

צוגעשטעלט פֿאַר'ן פּלאַץ פֿאַר 25 מיליאָן שלעכטע פֿאַל־שירעמ'ס און קאַלעדיגע אַעראָפּלאַן־מאָטאָרן

פּאַריז, 11. מערץ (ספּעצ.) נאָכ'ן סקאַנדאַל מיט דער גענ. אַערא פּאָס־טאַלע, איז ווידער אויפֿגעשוואומען אַ נײַע אַפֿערע אין פֿראַנצויזישן פֿליה־פֿלאַץ. עפּעס אַ פֿירמע האָט צוגעשטעלט דער אַרמעע פֿאַל־שירעמ'ס אין ווערט פֿון 25 מיליאָן פֿראַנק. די פֿאַל־שירעמ'ס האָבן זיך אָבער אַרויסגעוויזן פֿאַר לחלוטין אומטויגבאַר. אַ ענהליכע מעשה איז געשעהן מיט ליווערונגען פֿון מאָטאָרן צו אַעראָפּלאַנען. די בעשולדיגונגען זענען געמאַכט אין דערצייט פֿון רעגירונגס־קריזיס, מיט אַ טאָג פֿריהער איידער עס האָט אויף די ליווערונג בעשלאָסן פֿאַרעפֿנטליכט ווערן אַ קאָנקורס.

וועגן די דאָזיגע נײַע סקאַנדאַלן זענען אַרײַנגעטראָגן געוואָרן אינ־טערפּעלאַציעס אין פּאַרלאַמענט.

פֿאַרעפֿנטליכט דעם פֿלאָט־אָפּמאַך צווישן ענגלאַנד פֿראַנקרײַך און איטאַליען

לאָנדאָן, 11 מערץ (ט) הײַנט איז דאָ פֿאַרעפֿנטליכט געוואָרן דער טעקסט פֿונ'ם פֿלאָט־אָפּמאַך צווישן ענגלאַנד, פֿראַנקרײַך און איטאַליען.

אויסער דעם פֿאַרעפֿנטליכטן אָפּמאַך איז אויך פֿאַרעפֿנטליכט געוואָרן אַ דעקלאַראַציע פֿון מין. הענדערסאָן און דעם ערשטען לאָרד פֿון דער אַדמיראַ־ליטעט אַלעקסאַנדער.

אין דער דעקלאַראַציע ווערט געזאָגט, אַז דער פֿאַרעפֿנטליכטער אָפּמאַך איז נאָכניט דער ענדגילטיגער טעקסט פֿונ'ם אָפּמאַך אין דעם אָדער אין יענעם פּונקט געענדערט ווערן.

דיסעלדאָרפֿער מערדער פֿאַר'ן געריכט

דיסעלדאָרף. 11. מערץ (ט) דער פּראָצעס געגן בעריהמטן דיסעל־דאָרפֿער מערדער פּעטער קירטען, איז ענדליך בעשטימט געוואָרן אויפֿ'ן 13. אַפּריל ד.י. 10 פֿריה.

בויקאָט אויף ענגלישע סחורות

געהט ווײַטער אָן אין אינדיען

לאָנדאָן (ספּ.) נישט קוקענדיג דע־רויף, וואָס דער פּרעזידיום פֿון אינדי־שן קאָנגרעס האָט אָפּגעשאַפֿט דעם בּאַ־קאָט אויף ענגלישע סחורות, איז אין באָמבײַ ווידער געקומען צו צוזאַמענ־שטויסן צווישן די [illegible] די סחורות־לאַגערן און די קאָנגרעס־אַנ־הענגער.

לעת עתּה זענען די סוחרים געוואָרן צוזאַמען געצוואונגען אָפּצושטעלן אויף אַ וואָך צײַט דעם פֿאַרקויף פֿון ענגלישע סחורות, ביז נאָכדעם וועט קומען קען באַשטימט.

ארץ־ישׂראל רעגירונג פֿערזיכערט רוה און אָרדנונג

בעת דעם יודישען פּסח און מאַכמעדאַנישען נעבי מוסא

לאָנדאָן, 11. מערץ (יטא) אויף דער לעצטער זיצונג פֿון ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט דער דעפּ. שילעקאַר אָנגעפֿרעגט די רעגירונג צי עס זענען אָנגענומען געוואָרן די געהעריגע פֿערזיכערונגס־מיטלען אין א"י אין צוזאַמענ־האַנג מיט די אָנקומענדע יום טובים פֿון אַלע אמונות, וועלכע פֿאַלען הײַ־יאָהר אויס אין איין צײַט. אין נאָמען פֿון דער רעגירונג האָט געענטפֿערט דר. שילס. ער האָט ערקלערט, אַז די א"י־אַדמיניסטראַציע האָט שוין אָנגענומען אַלע שריט צו זיכערן די רוה און אָרדנונג אין דער צײַט פֿון די יום טובים.

אויף אַפּרוה צו דער שוויגער...

פֿאַהרט דער שפּאַנישער מעניג קיין לאָנדאָן

לאָנדאָן (ספּ.) ווי עס מעלדעט דער „דיילי טעלעגראַף" פֿון מאַדריד, קומט דער שפּאַנישער קעניג קומענדיגען זונ־טאָג קיין לאָנדאָן, אָפּצושטאַטען אַ וויזיט זײַן שוויגער, פּרינצעסין באַטענבערג.

די נסיעה פֿון שפּאַנישען קעניג קיין לאָנדאָן ווערט בעטראַכט אַלס צייכען, אַז די פּאָליטישע לאַגע אין שפּאַניען, וואָס האָט ערשט געדראָהט מיט אַראָפּזעצען קעניג אַלפֿאָנס'ן פֿון טראָהן, איז איצט אַ רוהיגע.

טשאַרלי טשאַפּלין קומט קיין פּוילען

אויף זײַן רײַזע איבער אייראָפּאַ, און בערלין, זאָל קומען אויך קיין פּוילען. טשאַרלי טשאַפּלין זאָל בײַ אונז פֿאַר־ברענגען 3 טעג.

וואַרשא (טעלעפּאָניש) די פּוילי־שע פֿילם־קרײַזן מאַכן בעמיהונגען, אַז דער בעריהמטער פֿילם־קינסטלער טשאַרלי טשאַפּלין [illegible] איצט

טעלעגראַם

דאָס ערשטע גרויסע געווינס פֿון די 5־טע קלאַס אין לאָדז

10.000 זל. אויפ'ן נומער 97961

איז געפֿאַלען אין קאָלעקטור

י. זייטמאַן, גלובנאַ 58

אויפֿלעבונג אויפ'ן טעקסטיל־מאַרק

בוימוואָל־רעזערוו ווערט קלע־נער. — קאַמגאַרן ווערט טייער

(§) די בוימוואָל־זאַפּאַסן אין לאָדז פֿאַרקלענערן זיך כּסדר צוליב דער פֿאַר־שטאַרקטער אַרבעט פֿון דער אינדוס־טריע פֿאַר'ן זומער־סעזאָן. דער זאַפּאַס בוימוואָל־גאַרן בעטרעפֿט איצט 1 מיל־יאָן 319000 קילאָ. די שפּינערײַען אַר־בעטן איצט צו 46 שעה אין וואָך.

* * *

קאַמגאַרן איז אין לאָדז טײַערער גע־וואָרן פֿון 3 ביז 4 סענט אויפֿ'ן קילאָ. די נומערן גאַרן, וואָס זענען איצט אין דער מאָדע און פֿון זיי ווערן אויסגע־אַרבעט ראַטען־שטאָפֿן, זענען טײַערער געוואָרן פֿון 8 ביז 10 סענט אויפֿ'ן קילאָ.

נאַכט דיזשורען אין די אַפּטייקען

[illegible]

פּולע טאַבעלע פֿון די געווינסען

5־טע קלאַס — 2־טער טאָג פֿון דער ציהונג

10.000 zł. na nr.: 28000 45376 97961.

5.000 zł. na nr.: 24933, 138277.

3,000 zł. na nr.: 59968 102749 105870 166771 169746 196897.

2,000 zł. na nr.: 20508 21590 32484 33518 39361 57960 59603 81375 108321 112007 124620 128407 128417 134448 143244 143654 157196 166433 166669 169528 168917 186757.

1.000 zł. na nr.: 4845 8691 14288 21592 27398 29536 30953 31555 36005 57875 58379 58768 75372 75407 77163 79291 81984 84547 87514 87541 89291 82098 107682 113485 125216 136007 138536 139825 149685 158291 159165 177868 186270 187914 199557.

500 zł. na nr.: 3261 7703 8107 10632 11717 13614 15594 17558 19639 19732 19840 24803 30837 30898 31466 35011 35640 35726 35799 36035 37641 37846 38792 38967 39840 40653 40766 43478 47263 47397 48005 49085 52447 55371 57186 58022 58414 59949 60742 61921 62241 65373 65999 69108 69861 74064 75336 79194 80061 80902 82302 85835 90335 90448 94361 96183 96246 99221 106031 109523 110351 110698 110996 112459 114494 114911 115860 116070 117502 117506 118596 118647 120388 122281 122616 123198 123219 123726 123726 123919 124756 127700 136245 134370 135813 135948 138257 138351 138695 139772 141141 142609 143300 144341 144361 144625 144746 147826 150957 152002 153082 153396 154683 155694 157497 157804 159835 163540 165515 166413 166860 173053 174599 176282 178702 180580 180861 181989 184007 185137 185423 185468 185644 185841 188010 190183 190657 190819 191081 191454 193435 197693 198760 199025 201189 202496 204385 206549 206700 208656 208699 209343 209485.

250 zł.

18 36 62 98 111 81 204 21 86 301 4 55 427 46 57 97 514 778 95 940 1189 245 340 45 509 78 705 58 809 84 934 41 2091 147 366 98 514 600 93 3067 275 308 407 63 73 596 669 84 820 981 86 4025 29 56 79 136 58 78 274 91 324 89 429 91 646 66 700 920 45 49 71 82 5048 89 133 250 322 44 94 436 537 622 88 710 12 61 6050 130 87 233 36 346 403 71 98 571 84 748 847 53 54 931 7137 255 61 83 99 410 12 63 86 504 694 95 700 79 958 8170 93 909 518 703 942 87 9041 55 256 744 838 88 906.

10036 140 85 201 5 74 416 68 536 59 714 52 900 28 77 11074 76 108 733 12075 434 751 93 845 70 937 13094 242 51 54 401 69 73 430 33 34 81 707 63 91 897 923 68 14218 36 51 480 510 21 72 642 735 82 832 35 69 968 15170 280 392 542 43 604 13 51 807 10 87 957 68 16026 165 81 440 609 703 70 840 86 92 940 72 935 41 81 18078 315 94 429 32 515 32 44 76 611 72 787 847 63 19051 62 80 144 253 347 73 83 422 55 701 964.

20142 417 606 700 833 47 55 83 914 50 59 60 21032 40 94 101 49 72 204 66 84 389 557 671 709 43 826 902 32 37 22030 31 47 139 283 341 59 653 729 91 825 911 99 23004 7 342 43 249 97 98 336 47 425 83 577 604 43 836 24020 158 73 312 57 429 81 546 620 732 96 868 933 37 25007 62 65 98 110 203 92 390 447 55 541 47 729 63 819 977 26009 232 532 623 812 27003 397 474 501 96 755 83 97 897 920 28349 91 618 50 836 58 977 29054 62 71 135 209 361 75 502 600 18 65 87 98 779 931 37 44

30081 89 136 40 217 489 506 31 602 772 849 67 964 31149 314 40 404 48 507 603 751 90 32009 75 173 350 432 55 56 662 709 39 818 74 965 90 33049 87 272 98 334 82 400 62 95 519 56 616 802 937 45 47 506 34020 261 84 557 62 64 836 37 62 985 35120 240 432 81 615 53 61 849 99 36209 28 498 42 62 80 502 5 89 600 749 837 912 37216 34 334 56 90 419 60 625 754 985 88 38018 77 117 295 343 66 409 35 44 590 610 754 842 60 76 976 39032 35 80 212 384 402 6 9 62 65.

40141 48 208 19 41 353 404 564 56 931 41097 243 313 69 462 737 818 975 42005 91 177 93 249 75 82 319 41 404 35 38 71 84 539 40 56 755 66 86 806 14 955 43032 154 270 311 29 406 29 767 825 25 84 989 44044 206 52 84 303 545 56 626 850 52 96 910 21 35 45201 88 301 17 65 75 79 437 93 591 749 898 949 46028 56 194 371 458 561 75 617 60 724 33 37 825 40 989 47239 430 505 66 622 93 742 800 31 958 48007 72 159 77 240 339 583 672 704 6 800 18 49 67 909 18 32 49004 43 266 85 312 26 66 455 80 547 63 640 52 734 47 983.

50070 125 96 343 425 47 513 612 42 56 69 790 919 25 51347 431 40 537 831 941 99 52110 70 93 300 50 97 98 424 635 97 714 97 826 53019 31 183 451 531 656 789 898 951 64 78 54174 86 93 224 344 81 782 920 55281 497 566 90 623 65 74 959 91 56053 91 197 224 36 70 309 71 419 40 525 77 808 57092 96 182 227 47 379 82 447 635 730 879 93 98 58025 95 108 39 77 309 93 93 420 317 676 703 883 923 34 38 59015 182 343 437 564 609 63 82 97.

60015 31 339 43 432 41 85 567 73 615 739 45 86 937 38 74 61243 248 459 534 65036 155 267 349 88 429 34 524 42 52 659 79 744 843 7 904 53 96 66006 45 95 111 250 381 569 720 995 67059 123 268 306 80 456 512 40 66 91 757 87 803 51 73 76 84 901 6 48 68032 186 82 226 34 339 76 539 60 683 967 88 69102 88 217 320 579 650 813 14 946.

70235 88 98 270 79 81 92 548 99 662 713 27 48 802 935 61 78 86 71118 21 219 31 89 309 12 32 88 426 86 527 31 73 635 44 56 72022 140 225 581 699 798 882 926 27 87 73020 55 110 20 37 320 429 492 559 628 735 37 803 54 969 74002 44 70 80 131 64 210 16 27 308 31 430 541 604 716 41 69 87 808 61 260 28 90 75015 55 65 223 27 52 64 436 83 654 80 739 53 932 90 76021 109 48 313 537 664 878 961 73 77034 262 363 432 77 893 947 78029 108 31 57 334 90 417 576 639 40 90 712 46 866 953 94 79 160 62 291 95 320 35 439 533 41 720 817 45 36 91 428.

8024 122 63 260 439 561 773 874 81130 60 94 348 90 572 774 953 82102 56 83 220 76 324 595 729 839 956 99 83119 65 240 47 330 433 76 509 19 80 711 897 965 84050 109 82 449 502 38 828 88 98 987 85068 230 42 363 436 537 688 896 921 48 84 98 86011 12 263 69 432 75 89 65 944 88193 288 357 404 75 86 664 711 28 61 849 961 89053 132 263 342 94 590 645 46 49 770.

90060 203 422 72 564 88 685 721 917 47 91026 147 266 323 98 442 505 628 727 37 894 952 92036 319 67 68 424 59 528 34 45 95 639 739 80 801 927 51 96115 21 857 60 388 438 504 6 87 784 856 98 966 97033 85 105 360 517 84 85 641 772 80 823 47 952 98058 188 326 471 528 651 716 40 48 818 49 76 99149 223 58 70 98 309 33 53 430 44 602 807 44 903 34.

100219 635 83 747 58 60 62 994 96 101010 136 180 203 26 414 54 586 614 38 719 906 47 102028 63 70 151 66 387 457 82 580 762 88 808 74 96 942 103012 21 72 313 214 32 66 327 74 504 96 628 99 991 104634 65 118 332 72 425 622 50 768 77 816 70 987 105087 296 484 715 43 905 106058 79 98 157 237 323 26 884 927 60 107101 366 418 389 763 752 916 108031 150 89 313 77 97 582 657 766 109025 154 78 430 571 98 705 14 29 62 832 84 926.

110030 144 92 214 317 400 564 714 56 713 36 867 992 111029 144 70 257 93 97 771 812 954 95 112013 18 43 602 67 751 859 113342 320 405 69 522 87 736 801 12 935 64 907 114065 71 95 205 14 52 98 440 97 528 59 97 627 39 723 44 115076 121 238 483 95 501 62 74 615 739 45 52 116287 90 317 23 26 33 428 37 82 555 80 784 88 821 934 72 98 117039 51 117 266 304 83 446 74 510 637 42 50 51 68 73 732 40 75 903 67 118031 50 82 138 254 73 333 463 619 792 854 76 972 119048 127 47 434 47 63 66 539 55 76 62 034 84 713 840 808 31 98.

120023 25 44 164 284 376 99 491 578 94 935 121006 20 123 313 19 525 28 33 91 687 851 914 44 122057 160 89 226 60 350 92 644 45 713 802 32 945 48 123077 376 561 2 15 77 863 953 78 124071 266 413 27 598 683 95 117 31 802 9 95 908 125023 31 109 435 548 55 62 629 81 857 988 97 99 126022 133 239 316 58 469 87 97 560 93 643 795 806 13 79 979 127082 201 345 460 543 616 45 708 32 803 976 83 128024 416 80 510 16 95 96 614 764 129014 80 255 339 97 474 701 848 71 960 85.

130065 99 110 25 73 82 538 651 702 49 69 81 931 45 131234 552 726 37 856 91 968 132010 138 79 291 349 454 89 556 617 710 821 87 952 84 96 133044 213 22 42 361 363 489 514 47 62 741 83 909 40 134027 36 201 391 591 633 742 952 135053 178 86 253 388 408 29 506 95 644 739 98 882 960 64 136101 71 77 513 64 710 861 992 137037 258 429 521 92 549 728 897 960 138224 37 40 77 573 663 223 58 822 917 139039 196 98 206 44 362 444 38 861 929 61 77

140040 123 43 76 277 337 53 93 444 93 592 616 39 908 86 141040 193 266 344 90 452 70 556 762 884 926 29 78 143054 98 99 123 63 70 413 28 49 63 74 77 538 603 989 144012 336 37 456 552 71 629 92 721 45 94 925 44 55 145005 225 51 361 482 57 628 34 314 946 67 146084 254 340 46 50 484 555 623 904 19 83 147019 46 81 188 247 99 397 403 45 548 50 69 730 35 821 46 918 148053 109 63 88 210 41 46 59 61 373 459 607 20 805 18 49 952 80 149029 74 179 240 307 504 655 86 763 81 832.

150139 51 258 93 329 49 502 76 607 750 831 57 907 13 93 151061 147 87 202 34 62 82 304 19 95 457 666 723 887 152018 77 106 36 250 307 16 20 537 97 711 13 30 44 91 882 935 153065 176 89 297 368 78 93 676 77 412 834 154138 74 212 74 306 18 28 80 485 95 927 43 155093 353 562 65 735 83 841 83 917 39 156084 90 139 225 44 58 311 52 410 864 894 157010 117 252 352 448 809 530 61 622 66 85 985 95 158018 66 105 50 52 5 9702 40 76 810 87 95 159005 50 68 101 98 243 46 96 309 60 70 89 421 29 555 57 79 85 628 729 823 93 981.

160251 63 67 325 452 518 85 554 721 29 33 985 161159 259 346 81 95 454 65 96 711 825 73 75 942 92 162606 21 84 86 136 211 42 82 304 66 70 461 85 646 163066 221 98 344 437 83 530 742 57 813 164077 119 46 89 257 398 413 574 658 63 81 722 909 890 165044 60 123 62 254 55 423 38 44 5190 643 57 84 845 61 948 64 166006 29 151 261 79 310 51 93 430 33 63 772 922 25 167114 293 325 99 410 33 47 94 704 895 168024 180 202 439 573 663 879 555 169110 207 212 17 455 82 505 659 707 43 46 86 964 99.

170028 48 145 211 322 412 523 710 51 71 834 988 171053 125 296 345 400 405 24 80 554 600 68 724 74 999 172153 59 281 461 573 720 731 824 89 979 173276 358 435 555 82 714 28 804 98 989 174001 152 277 131 802 175019 23 222 307 36 84 401 07 83 629 34 48 95 805 37 46 891 940 66 76 176228 55 368 92 98 422 69 541 92 713 94 833 926 31 177008 92 11 361 440 98 527 91 784 829 73 178019 162 86 288 534 35 57 806 19 58 62 801 78 96 935 179232 331 441 77 99 518 44 96 776 834.

180258 314 662 707 96 833 181021 55 131 81 236 58 328 409 34 641 906 182004 05 26 45 95 112 22 35 53 527 78 609 31 700 33 892 93 183017 203 226 314 24 84 631 91 701 823 36 940 82 184197 223 366 435 95 635 85 707 804 907 22 32 185034 246 437 630 707 17 946 80 186012 100 18 217 82 475 571 605 30 81 705 828 187143 209 382 517 23 36 40 526 74 86 769 905 43 51 56 188000 38 141 238 317 407 502 03 743 834 60 945 189019 101 12 89 239 82 312 416 75 79 84 680 714 38 46 50 939.

190043 225 46 59 311 39 461 78 99 520 59 627 68 707 74 95 851 96 908 09 191131 257 387 99 526 39 73 698 37 64 98 728 68 65 805 14 80 83 918 62 192055 88 166 71 409 20 38 93 578 604 13 81 909 984 91 193080 99 139 540 631 60 83 822 37 998 194094 30 67 110 91 503 648 770 843 922 195147 93 208 57 380 81 82 94 415 622 43 91 95 712 811 196099 337 74 84 659 67 70 910 197007 46 137 256 71 345 91 413 509 67 653 723 812 902 34 198152 97 266 392 428 51 676 199010 31 43 48 55 86 186 224 446 715 55 810.

200159 66 210 304 76 429 541 53 854 77 78 88 201079 88 125 231 451 641 754 63 871 76 78 202038 132 217 314 43 70 78 460 59 512 47 940 203014 89 231 76 385 542 604 16 785 99 810 976 204011 200 302 47 71 95 97 440 52 99 587 601 757 98 205041 99 214 84 384 461 624 724 804 20 971 75 206034 50 70 93 168 285 501 37 604 57 57 772 207014 250 314 483 610 38 57 94 705 54 836 980 208029 63 81 111 85 241 45 305 52 576 752 847 965 209023 46 62 85 125 58 312 405 37 73 90 590 613 718 41 922 32.

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוענד
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47.

די פּערספּעקטיוון פון דעפיציט

די רעדע פון פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי אין סענאַט, אין וועלכער ער האָט עפענטליך מודה געווען אין דער מעגליכקייט פון א דעפיציט פון 350 מיליאָן אין הײַ-יעהריגען בודזשעט, האָט אַרויסגערופען א גרויסע סענסאַציע אין די סײם-קרײַזען. די ציפערן פון פינאַנץ-מיניסטער קאָנען אָבער זײַן א סענסאַציע בלויז פאַר די, וואָס האָבען אין זייער אמונה גלויבען און בלינדען פערטרויען די אָפטימיסטישע ערקלערונגען פון דער רעגירונג נישט געוואָנדען זייער אויפמערקזאַמקייט אויף די רייד פון די ציפערן, וועלכע ווײַזען אויף א פּסדר'דיגע ירידה פון די מלוכה'שע אײַנקונפטען אין דער צײַט פון'ם קריזיס. עס דאַרף באַטאָנט ווערען, אַז מאַטושעווסקי איז געווען דער, וואָס האָט דורכגעפיהרט אין סײם די אָפּשטימונג איבער'ן פּראָיעקטירטען בודזשעט אין דער הויך פון 2 מיליאַרד 850 מיליאָן זל., ווײַל אין אַלע זײַנע דעמאָלדיגע אַרויסטרעטונגען האָט ער אָנגעוויזען, אַז די דאָזיגע סומע פערזיכערט א מינימום עקזיסטענץ פון דער מלוכה. דערווײַל האָט אָבער דער זעלביגער מיניסטער פעסטגעשטעלט, אַז עס איז אוממעגליך צו רעאַליזירען אַזאַ הויכען בודזשעט, וואָרום די הוצאות שטײַגען איבער די הכנסות אויף א סומע פון 150 מיליאָן זל..

ווי עס ווײַזט זיך איצט אַרויס, איז אין דער מלוכה-קאַסע אײַנגעפלאָסען פאַר'ן יאָהר 1930/31 טאַקי נישט מעהר ווי צוויי מיליאַרד זיבענהונדערט מיליאָן זל. און אַזוי ווי די הוצאות האָבען אויסגעמאַכט 2 מיליאַרד 750 מיליאָן זל., האַלט אויס דער הײַ-יעהריגער דעפיציט ב'ערך פון 50 מיליאָן זל. דאָס איז נישט קיין גרויסער דעפיציט און מען וועט איהם קאָנען דעקען פון די פינאַנץ-רעזערוון. דער דאָזיגער רעזולטאַט גיט אָבער שוין אונז א בעווײַז, אַז די הכנסות פונ'ם הײַ-יעהריגען בודזשעט וועלען בשום אופן נישט דערגרייכען די סומע פון 2 מיליאַרד 800 מיליאָן. דער מיניסטער רעכענט זיך שוין גאַנץ ערנסט דערמיט, אַז אין אינצטיגען בודזשעט-יאָהר (1931/32) וועלען די הכנסות זײַן נישט ווייניגער, נאָר 2 מיליאַרד 500 מיליאָן. אויב אַזוי מוז מען דאָך זעהען די מיטלען צו דעקען דעם דעפיציט, וואָס וועט איצט אויסמאַכען 350 מיליאָן זל. אַלס מיטעל אויסצוגלײַכען דעם בודזשעט לעגט דער מיניסטער פאָר צו פערמינערן די גאַזשעס פון די בעאַמטע אויף 15 פּראָצ., וואָס וועט אײַנשפּאָרען דער מלוכה-קאַסע א סומע פון 200 מיליאָן זל. דער מיניסטער האָט ערקלערט, אַז אויב די סיטואַציע וועט פאָדערן, וועט ער עס אַדורכפיהרען מיט דער גאַנצער ענטשלאָסענהייט. לעת עתה ערקלערט אָבער נאָך וואַהרשײַנליך נישט די רעגירונג וועגען דעם דאָזיגען דראַסטישען מיטעל. זי לאָזט זיך דערווײַל בלויז מיינען דערמיט, וואָס זי האָט פערמינערט די גאַזשעס פון די בעאַמטע אין די מלוכה-בענק אויף 10 פּראָצ. לויט דער ערקלערונג פון מינ. מאַטושעווסקי וועט אָבער נאָך בקרוב קומען די צײַט, וואָס מען וועט מוזען רײַסען די גאַזשעס פון אַלע בעאַמטע אויף 15 פּראָצ. אויב די מלוכה-הכנסות וועלען זיך אין די קומענדיגע חדשים נישט פערגרעסערן, אויף וואָס עס איז לײַדער דערווײַל נישט דאָ קיין שום ערנסטע האָפנונגען.

א חוץ דעם בלײַבט נאָך איבער אויסצוגלײַכען דעם רעשט דעפיציט פון 150 מיליאָן זל., ווײַל די אײַנשפּאָרונג אויף די גאַזשעס פון די בעאַמטע מאַכט אויס נישט מעהר ווי 200 מיליאָן זל.. פון וואַנען וועט זײַן דער פינאַנץ-מיניסטער זוכען? 50 מיליאָן וועט ער צוזאַמענברענגען פון פערשידענע קלענערע אײַנשפּאָרונגען, אָבער די אַנדערע 100 מיליאָן וועט מען קאָנען דעקען בלויז אין פאַל, ווען מען וועט מאַכען אײַנשפּאָרונגען אויף די סאָציאַלע אויסגאַבען און אויף די לאַנדווירטשאַפטליכע רעפאָרמען און מעליאָראַציע. א חוץ דעם האָט נאָך דער מיניסטער אָנגעוויזען, אַז מען וועט נאָך קומען צום סײם מיט פּראָיעקטען פון נײַע שטייערן, וואָס האָבען אויסזיכטען רעאַליזירט צו ווערען. אַלס בײַשפּיל ברענגט ער למשל דעם אויטאָבוס-שטייער, וואָס דער סײם האָט שוין אָנגענומען. לויט אונזער לעבענס-ערפאַהרונג קאָנען מיר גאַנץ זיכער פאָראויסזעהן, אַז די אַלע אַנטי-דעפיציט-פּלענער פון מיניסטער וועלען פריהער פאַר אַלעם אויסגיהן צום שטייער-צאָהלער, ד. ה. אַז די שטייער-שרויף וועט נאָך מעהר צוגעשרויפט ווערען, ווײַל דער פינאַנץ-מיניסטער וועט שטענדיג דערין זעהען א מיטעל נישט צו דערלאָזען, אַז זײַן שבירות זאָל פערקלענערט ווערען אויף 15 פּראָצ. דער מיניסטער האָט, וואָס אַ'אמת, אַליין געזאָגט, אַז הײַ-יאָהר דאַרף מען זיך ריכטען אויף א פערקלענערונג פון אומזאַץ-שטייער און פון הכנסה-שטייער, אָבער גלײַכצײַטיג טראָגען זיך אַרום עקשנות'דיגע קלאַנגען אין יענע קרײַזען, אַז די אויסמעסטונג פון אומזאַץ און הכנסה זאָל זײַן העכער ווי אין יאָהר 1930. מען דאַרף זיך רעכענען דערמיט, אַז נאָר א גאַנץ קליינער טייל פון די שטייער-צאָהלער קאָנען אויפווײַזען זייער הכנסה און אומזאַץ לויט האַנדעלס-ביכער, וואָס זענען אָנערקענט דורך דער פינאַנץ-מאַכט. דער גרעסטער טייל פון די שטייער-צאָהלער איז אָבער אין זייער אויסמעסטונג אָפּהענגיג פון די אויסמעסטונגס-אַמטען.

עס קאָן זיך דאַן לעבעט אַרויסווײַזען — טראָץ די טעאָרעטישע פאָראויסזעהונגען פון מינ. מאַטושעווסקי, אַז די הײַ-יעהריגע אויסמעסטונג פון די דאָזיגע צוויי שטייערן וועט אויספאַלען העכער ווי אין פאָריגען יאָהר — טראָץ דעם שאַרפען קריזיס. אַנ'אַנדער זאַך איז צי די דאָזיגע אויסמעסטונג וועט זיך אַרויסווײַזען פאַר רעאַל און ווי פיל פון די דאָזיגע שטייערן עס וועט פאַקטיש אײַנפליסען אין די מלוכה-קאַסעס. די פינאַנץ-מאַכט האָבער האָבען דאָך געוויזען נישט אַזאַ שטאַרקע שלימה, אַז זיי זאָלען קאָנען שאַפען א „יש מאין". פון מאַטושעווסקי'ס רייד קאָן מען אויך טראַקטירען רעאַל די „הבטחה" פון נײַע שטייערן, וועלכע ער האָט לעת עתה נישט גענויער אַרומגערעדט. וועגען א שטייער-רעפאָרם קאָן זעלבסטפערשטענדליך קיין רייד נישט זײַן. כאָטש עס איז נישט בעוואוסט פאַרוואָס מען וואָלט נישט געקאָנט — אפילו איצט — אויסאַרבייטען ענדליך אַזאַ פּראָגראַם פון רעפאָרמען מיט דער בעוואָרעניש, אַז אײַנגעפיהרט זאָל עס ערשט ווערען אין א שפּעטערדיגער צײַט.

צו ווענדען און צו פערגלײַכען האָט דער מיניסטער אויך גערעדט וועגען דעם ענין פון רעפאָרמירען די מלוכה-אַדמיניסטראַציע און וועגען דעם איבערבוי פון דעם דאָזיגען אַפּאַראַט, כדי צו פערלײַכטערן דעם ביוראָקראַטיזם און פון אייגענע הוצאות. מאַטושעווסקי האָט נאָך מיט א פּאָר חדשים צוריק גערעדט וועגען דער נויטיגקייט איבערצובויען די אַדמיניסטראַציע, אָבער ביז איצט הערען מיר עפּעס נישט וועגען דעם, אַז דער דאָזיגער ענין זאָל זיך א רוק טאָן פאָראויס...

ד"ר ב. זיידען

כרן-קימת-באַזאַר אין לאָנדאָן

לאָנדאָן. (יטא) אין בנין פון דער קונסט-גאַלעריע אין ווײַטשעפּעל איז פאָרגעקומען די פײַערליכע עפענונג פון 12. יעהרליכען כרן-קימת-באַזאַר. א גרויסע רעדע האָט אויף דער פײַערונג געהאַלטען דער פּרעזידענט פון „באָרד אָף דעפּיוטיס" ד'אבינדור גאָלדשמיד.

אנדענקונגס-פײַערונג נאָך פּראָפ. אַדאָלף שוואַרץ

ווין. (יטא) אין רויפּט-זאַל פון ווינער רבנים-סעמינאַר איז פאָרגעקומען א הזכרה נאָכ'ן פערשטאָרבענעם רעקטאָר פון רבנים-סעמינאַר פּראָפ. אַדאָלף שוואַרץ, וועלכער איז לערך פערציג יאָהר געשטאַנען בראש פון דער דאָזיגער וויסענשאַפטליכער לערן-אַנשטאַלט, וואָס האָט אַרויסגעגעבען גרויסע פּערזענליכקייטען. צו דער פײַערונג זענען געקומען אַלע תלמידים פון סעמינאַר, אײַנגעלאַדענע געסט פון פערשידענע יודישע אינסטיטוציעס, דאָס פּרעזידיום פון דער ווינער יודישער קהלה א. א.

HEMOROIDY
stan zapalny
swędzenie,
krwawienie
usuwa
HEMORIN
KLAWE

ווי אַזוי פערשאַפט זיך דײַטשלאַנד נײַע אָפּזאַץ-מערק

פון מגר. י. וואַרשאַווסקי

דעם 1. אַפּריל ענדיגט זיך דער האַנדעלס-אָפּמאַך צווישען דײַטשלאַנד און רוסלאַנד. בײַ דער געלעגענהייט איז כדאי צו דערמאָנען די מעטאָדען, מיט וועלכע דײַטשלאַנד האָט זיך בענוצט, כדי צו שאַפען פאַר זיך דעם רוסישען האַנדעלס-מאַרק.

ווי בעוואוסט, האָבען א סך גרויסע אינדוסטריעלער געהאַט אַן אָנזאָג אויף רוסלאַנד, אָבער די סאָוויעטישע מלוכה פאָרם האָט זיי אָפּגעשראָקען, די מורא צו געבען קרעדיטען אָן גאַראַנטיעס איז געווען די הויפּט-סיבה, וועלכע האָט אָפּגעהאַלטען פון שליסען מיט רוסלאַנד גרעסערע טראַנזאַקציעס.

די דײַטשע פּראָדוקציע האָט נישט געקוקט אויף דעם אַלעמען און אָנגעקניפּט האַנדעלס-בעציהונגען. דער דײַטשער עקספּאָרט קיין סאָוויעט-רוסלאַנד האָט דאָס לעצטע יאָהר בעטראָפען איבער 550 מיליאָן גאָלד-מאַרק, א סומע, וועלכע לאָזט זיך נישט אַוועקמאַכען מיט דער האַנד.

געשטיצט האָט זיך דער עקספּאָרט אויפ'ן דײַטש-סאָוויעטישען האַנדעלס-אָפּמאַך פון יאָהר 1925. מיר געדענקען גוט, ווי לאַנג דאָס האָט געדויערט, ביז מען איז געקומען צו א מסכים. דײַטשלאַנד האָט געוואָלט דאָסמאָל פאָדערן מיטפעלט, סיי פון די בעשטעלונגען און אויך פון די פּראָצענטער פון געבען קרעדיט. לסוף איז מען געקומען צו א פערשטענדיגונג. די דײַטשע רעגירונג האָט מסכים געווען צו געבען די עקספּאָרטערען די גאַראַנטיע אויף קרעדיטען פון 300 מיליאָן גאָלד-מאַרק, אַרויסגערעכענט פון שטאַנדפּונקט, אַז צוליב די נײַע בעשטעלונגען וועט זיך פערגרעסערן די פּראָדוקציע און במילא פערקלענערן די אַרבייטסלאָזיגקייט.

דער קרעדיט, וועלכען די רעגירונג האָט גאַראַנטירט, ווערט אייגענטליך פינאַנסירט דורך א קאָנסאָרציום פון 27 דײַטשע בענק. די דאָזיגע בענק איז אויך געלונגען צו פּראָלאָנגירען די האָלענדישע בענק, וועלכע האָבען מאַקע א גרויסען טייל סאָוויעטישע וועקסלען פינאַנסירט.

זעהר פּאָפּולער איז געוואָרען אין דײַטשלאַנד דער אַז. ג. „איפאַגאָ" (אינדוסטריע פינאַנסירונגס-אַקצ. געז. אַמט), א באַנק-אינסטיטוציע, וועלכע דער קאָנסאָרציום האָט געשאַפען און וועלכע האָט די אויפגאַבע צו ווײַטערצולאָזען אויפ'ן מאַרק קורץ-טערמינירטע וועקסלען אויפ'ן יסוד פון די סאָוויעטישע לאַנג-טערמינירטע אַקצעפּטען.

אין משך פון דער צײַט וואָס דער האַנדעלס-אָפּמאַך איז געווען גילטיג, האָבען טאַקי די סאָוויעטען נישט בלויז אויסגענוצט די געלעגענהייט און מעגליכקייט צו בעקומען קרעדיט אויף דער גאַראַנטיע-סומע פון 300 מיליאָן, נאָר אויך אויפגעקויפט סחורה אויף קרעדיט מיט טיילווײַזע גאַראַנטיעס אָדער אינגאַנצען אָהן גאַראַנטיעס פאַר'ן עקספּאָרטער.

די גאַראַנטיעס וועלכע די דײַטשע רעגירונג האָט געגעבען זענען געוואָרען פונאַנדערגעטיילט קודם כל צווישען די עקספּאָרט-אונטערנעהמונגען וועלכע ווירקען מיט צו דער פערקלענערונג פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט; אַזוי, למשל, בעקומט א פולע גאַראַנטיע פאַר די עקספּאָרטירטע סחורות די „אַלג. עלעקטריציטעטס געזעלשאַפט" וואָס דער פעלען פון סאָוויעטישע בעשטעלונגען וואָלט דערפיהרט צו א ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע. א ספּעציעלע פעראָרדנונג איז געוואָרען אפילו אַרויסגעגעבען דורכ'ן מלוכה-פּרעזידענט, וועלכע שטיצט זיך אויפ'ן 48-טען אַרט. פון דער דײַטשער קאָנסטיטוציע. די נײַע פעראָרדנונג פערגרעסערט דעם מלוכה-פאָנד אויף די דאָזיגע קרעדיט-גאַראַנטיעס, איז מאַקע שוין נישט קיין וואונדער, וואָס דער דאָזיגער פאָנד האָט לעצטענס אײַנגעמאַכט גאַנצע 175 מיליאָן גאָלד-מאַרק.

חוץ די גאַראַנטיעס, וואָס די דײַטשע רעגירונג גיט בײַ עקספּאָרטירען סחורה קיין רוסלאַנד טוען עס אויך בעזונדערע שטעט אין דײַטשלאַנד און אפילו גרעסערע דאָרף-געמיינדעס, כדי צו בעשטאַרקען די אייגענע, אָרטיגע אינדוסטריע און דערמעגליכען דעם עקספּאָרט. דער עיקר ווערט עס געטאָן, כדי צו לינדערן די אַרבייטסלאָזיגקייט און בעפרײַען זיך פון צאָהלען פון'ם פאָנד פאַר אַרבייטסלאָזע.

אין דער דײַטשער ווירטשאַפטליכער פּרעסע ווערט אויך דערמאָנט אויף א סודות'פולען אופן וועגען נאָך א גאַראַנטיע-פאָרם, וועלכע זיי רופען „פּלאַן צ.". די דאָזיגע גאַראַנטיע זאָל בעשטעהן דערין, וואָס עס ווערט גאַראַנטירט דעם עקספּאָרטער 60 פּראָצענט פון דער סומע, וועלכע וועט נישט קענען ווערען אײַנגענומען. גענוי וועגען דעם פּלאַן איז שווער צו וויסען, ווײַל ער ווערט דורך די דײַטשע רעגירונגס-ספערען געהאַלטען בסוד.

אויף אַזאַ אופן איז דער גאַנצער עקספּאָרט וואָס געהט פון דײַטשלאַנד קיין רוסלאַנד פערזיכערט. אויב עס טרעפט זיך, אַז די רעגירונג גיט איהר גאַראַנטיע נאָר טיילווײַז, האָבען זיך שוין געשאַפען געזעלשאַפטען מיט נישט קיין גרויסע קאַפּיטאַלען אפילו און זיי פערזעהען זיי מיט אייגענע זשירעס און קויפען אויף די סאָוויעטישע וועקסלען, פערזעהען זיי מיט אייגענע זשירעס און לאָזען אין גאַנג אפילו זייער אָפט אָהן דעם אונטערשריפט פון עקספּאָרטער, וועלכער טראָגט נישט מעהר די ריזיקע פאַר די וועקסלען.

אויך די פּוילישע אינדוסטריע, וועלכע האָט מיט רוסלאַנד פערבינדונגען, דאַרף פאַר זיך זוכען די מעגליכקייט פאַר אַזאַ ענטוויקלונג. געוויס וואָלט געווען געוואונשען צו שאַפען בעדינגונגען וועלכע זאָלען אויך דעם פּוילישען סוחר גאַראַנטירען, אַז ער וועט נישט דאַרפען צאָהלען די אומגלויבליכע פּרעמיען פאַר דיסקאָנטירען סאָוויעטישע וועקסלען, א חברה ביז 30 פּראָצענט.

עס איז בכלל נישט אויסגעשלאָסען, אַז בײַ א גוטער אָרגאַניזאַציע וואָלט זיך זיכער געפונען דער לעצטער דיסקאָנטער אָהן פערמיטלער. די פּאָלנע וואָלט דעמאָלט געוועזען להלוט'ן אַנאַנדערע, זי וואָלט דערמעגליכט נײַע טראַנזאַקציעס מיט סאָוויעט-רוסלאַנד און א קאָנקורענץ מיט די דײַטשע אינדוסטריע אויפ'ן רוסישען מאַרק.

פּוילען אויפ'ן וועלט-יריד

(ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט") —:— פון ז. האַבער

אויפ'ן לײַפּציגער יריד, וואָס איז ערשט איצט געהאַלטען געוואָרען, האָט די פּוילישע אויסשטעלונג זעהר שטאַרק אויסגענומען. מ'האָט קלאָהר געזעהען, אַז פּוילען האָט אין דער לעצטער צײַט שטאַרק ענטוויקעלט איהר אינדוסטריע און בעמיהט זיך מיט כל-ערליי כחות אַרײַנצודרינגען אין די צענטרען פון'ם וועלט-האַנדעל.

אײַער קאָרעספּאָנדענט איז אויפגענומען געוואָרען פון'ם פּוילישען גענעראַל-קאָנסול, ד"ר אונזש. אַדאַמקיעוויטש אין לײַפּציג, א בעקאַנטער ווירטשאַפטס-פּאָליטיקער פון פּוילען, און מיט איהם געהאַט א שמועס איבער די ווירטשאַפטליכע בעציהונגען צווישען פּוילען און דײַטשלאַנד און איבער די ווירטשאַפטליכע מעגליכקייטען אין פּוילען.

„איך האָף — האָט ד"ר אַדאַמקעוויטש געזאָגט — אַז מיט'ן בעשטעטיגען דעם דײַטש-פּוילישען האַנדעלס-אָפּמאַך, וואָס וועט האָפענטליך באַלד געשעהען אין בײַדע מלוכות, וועט זיך די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין בײַדע לענדער פערבעסערן. פּוילען לײַדט נישט נאָר פון דער אַלגעמיינער ווירטשאַפטס-לאַגע, וועלכע האָט דאָך אַרומגענומען די גאַנצע וועלט, נאָר אויך צוליב דער פּרייזען-ירידה אויף לעבענסמיטלען. די דאָזיגע ירידה האָט אין פּוילען אָנגעמאַכט א גרויסען חורבן, ווײַל די הויפּט-מיטלען וועלכע זענען פּראָדוצירט געוואָרען אויף צו צאָהלען פאַר אַלע אײַנגעפיהרטע סחורות, זענען פריהער געווען לאַנד-פּראָדוקטען און לעבענס-מיטלען פון אַלע מינים, וועלכע פּוילען פערמאָגט לרוב און קאָן אַרויספיהרען אין א גרויסער צאָהל.

אַמבעסטען זעהט מען דאָס, אַז בשעת פּוילען האָט פריהער אַרויסגעפיהרט קיין דײַטשלאַנד מעהר ווי פופציג פּראָצענט פון איהר גאַנצען עקספּאָרט, האָט אין יאָהר 1930 דײַטשלאַנד אָנגענומען בלויז 29 פּראָצענט פון פּוילען'ס פּראָדוקציע. נישט בעסער איז געווען בײַם אײַנפיהרען סחורות פון דײַטשלאַנד. אין פריהערדיגע יאָהרען האָט פּוילען אײַנגעפיהרט פון דײַטשלאַנד מעהר ווי 43 פּראָצענט פון איהר גאַנצער בעדערפעניש אין אויסלענדישע סחורות, אין יאָהר 1930 האָט פּוילען געקויפט אין דײַטשלאַנד בלויז 28 פּראָצענט פון איהר בעדערפעניש.

די סיבה איז די, וואָס מיר קענען נישט בעצאָהלען די אײַנגעפיהרטע סחורות, ווײַל אונזערע לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען זענען, ווי אַלע פּראָדוקטען אין דער גאַנצער וועלט, שטאַרק געפאַלען.

מיר זענען איצט געקומען אויפ'ן לײַפּציגער יריד, דעם גרעסטען פערקויפס-פּלאַץ פון דער וועלט, כדי צו ווײַזען [illegible] דער וועלט — און איז אויך ווײַזען דאָס, מיר אויך געוואָלט, אַז אונזערע אינדוסטריע [illegible] פון אַלע [illegible] צו בעשטעהן די קאָנקורענץ פון אַלע וועלט-אינדוסטריען.

צום ערשטען מאָל האָבען מיר אויסגעשטעלט שפּיץ-אויסאַרבייטונגען פון [illegible]-מאָנאָפּאָל, דעסגלײַכען אונזערע טאַבאַקען, אונזערע פּראָדוקטען פון פערשידענע חיות און בהמות, וואָס לעבען בײַ אונז, די פערשידענע האַנט-אַרבייטען פון אונזערע באַוערן-אינדוסטריע, [illegible] פון די פּשוטע האַנט-אַרבייטען ביז צו די קונסטלערישע בעסערע חפצים.

אודאי שפּילט אין אונזער ווירטשאַפט א גרויסע ראָלע אויך די אײַזען, קויהלען און צוקער-אינדוסטריע און מיר בעמיהען זיך דאָ אין לײַפּציג צו ווײַזען דער גאַנצער וועלט, אויף וואָס פאַר א הויכער מדרגה מיר האָבען געבראַכט די דאָזיגע אינדוסטריען אין דער קורצער צײַט פון אונזער זעלבסטשטענדיגער מלוכה".

„איך בעט אײַך — האָט אונזש. אַדאַמקיעוויטש געענדיגט — דורך די יודישע צײַטונגען פון דער גאַנצער וועלט, איבערצוגעבען די יודישע סוחרים, אַז מיר זענען געקומען קיין לײַפּציג [illegible] איבער אונזער אַרבייט און מיר וועלען זיך זוכען [illegible] און ווענדען אונזער פּראָדוקציע, אויב דער פּסק דין פון די וועלט-סוחרים וועט עס פון אונז פערלאַנגען".

דאס לעצטע וואָרט פון אנגעקלאגטען גינזבורג אין גרויסען מענשעוויקען-פּראָצעס

מאָסקווא. (יטא) דער איינציגער יודישער אָנגעקלאָגטער אין איצט פערענדיגטען מענשעוויקעס-פּראָצעס אין מאָסקווא, פאַר וועלכען פּראָקוראָר קרילענקאָ האָט געפאָדערט טויט-שטראָף, גינזבורג, האָט אין זײַן לעצטען וואָרט פאַר'ן געריכט ערקלערט פאָלגענדעס:

„אין מײַן רעוואָלוציאָנערער קאַריערע, וועלכע איך האָב אָנגעהויבען אין עלטער פון 17 יאָהר, האָב איך פיל מאָל געקוקט דעם טויט אין די אויגען, איצט האָב איך נישט מורא צו שטאַרבען. עס איז אָבער שווער צו שטאַרבען, ווערענדיג געשטעמפּעלט אַלס פערעטער פון אַרבייטער-קלאַס. עס איז שווער צו שטאַרבען לויט אַן אורטייל פון פּראָלעטאַרישען געריכט. איך האָב פרײַ, אָהן שום דרוק און צוואַנג, געגעבען מײַנע ערקלערונגען, ווײַל איך האָב זיך איבערצייגט אין דער פאַלשקייט פון מײַנע מעשים. די ענטוויקלונג פון סאָוויעטישען רוסלאַנד און דער ריכטונג פון סאָציאַליזם האָט מיך איבערצייגט וועגען דער פאַלשקייט פון פּעסימיזם, וואָס ווערט קולטיווירט דורך דעם מענשעוויזם און דעם 2. אינטערנאַציאָנאַל, ווי אויך וועגען דעם ריכטיגען וועג פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. אויב דאָס פּראָלעטאַרישע געריכט וועט געפינען פאַר מעגליך צו שענקען מיר דאָס לעבען, וועל איך ווידמען די פערבליבענע מינוטען פון מײַן לעבען אויף פערריכטען די טעהלערען און חטאים, וועלכע איך בין בעגאַנגען לגבי דעם פּראָלעטאַריאַט און וועלכע איך בעדויער פון מײַן טיפסטען האַרצען."

ווי בעקאַנט, איז גינזבורג פער'מ'שפּט געוואָרען צו 10 יאָהר תפיסה.

אַרום די געשעהענישען אין לוקאָוו

וואַרשא. (יטא) אין וואַרשא ווײַלט איצט הרב יצחק יוסף זילבערבערג פון קראַסנאָשעלין. ווי בעקאַנט איז אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קאַנדידאַטור פון הרב זילבערבערג אויף דעם כסא הרבנות אין לוקאָוו, וואָס ווערט געשטיצט דורך דעם אָרטיגען קאָוונוק ה' ווײַנטראָיב, געקומען צו די בלוטיגע געשעהענישען אויף דעם שוהל-הויף אין לוקאָוו, וואָס האָבען געהאַט אַזאַ שטאַרקען אָפּקלאַנג אין דער עפענטליכקייט.

הרב זילבערבערג האָט איבערגעגעבען דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור פאָלגענדע ערקלערונג וועגען די טרויעריגע געשעהענישען:

די געשעהענישען האָבען נישט געטראָגען קיין כאַראַקטער פון פּאַרטיי-קאַמף. דער פאַל איז אויסגענוצט געוואָרען אַלס געלעגענהייט צו נעהמען נקמה צוליב פריהערדיגער שנאה און צאַנקערייען.

הרב זילבערבערג בעהויפּט, אַז דער [illegible] ווײַנטראָיב איז פון דער אגודה נישט בעזונדערס [illegible] געוואָרען. ער [illegible] צו דער [illegible] פון דער אָרטיגער אגודה.

הרב זילבערבערג בעדויערט, אַז [illegible] קיין לוקאָוו איז געווען [illegible] ווײַל ער האָט א בית-הרבנות, וואָס [illegible]. הרב זילבערבערג וועט [illegible] אויף די לעצטע געשעהענישען אַרויסשטעלען זײַן קאַנדידאַטור בעת די רבנות-וואַהלען, וואָס וועלען אין קורצען פאָרקומען אין לוקאָוו.

הרב הראשי קוק פּראָטעסטירט

געגען די אנטי-רעליגיעזע אַרויסטרעטונגען אויף דער „אסיפת הנבחרים"

ירושלים. (יטא) דער הרב הראשי פון ארץ-ישראל הרב יצחק אברהם קוק האָט פערעפענטליכט אין „דואר היום" א שאַרפען פּראָטעסט געגען איינציגע אַרויסטרעטונגען פון געוויסע מיטגלידער פון דער „אסיפת הנבחרים" אויף דער לעצטער סעסיע, וועלכע ער בעצייכענט אַלס „אָרגאַניזירטע שטעלונג לגבי דער רעליגיע".

דער ועד הלאומי דאַרף אַרויסטראָגען א בעשלוס — שרײַבט הרב הראשי קוק — וואָס זאָל פערוועהרען אַנגרײַפענדע אַרויסטרעטונגען פון דעם אָרט אין דער צוקונפט.

יוד. ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ אין וואַרשא

בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען א יוד. ווירטשאַפטליכען ראַט

וואַרשא, 11 מערץ (יטא) נעכטען איז אין וואַרשא פאָרגעקומען א ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ מיט דער בעטייליגונג פון צענטראַלען סוחרים-פערבאַנד, [illegible] האַנדווערקער-פעראַיין און קליינהענדלער-פערבאַנד. נאָך דער דיסקוסיע האָט [illegible] פאָרגעלעגט א רעזאָלוציע, אַז די קאָנפערענץ געפינט פאַר נויטיג, אַז עס זאָל געשאַפען ווערען א יודישער ווירטשאַפטליכער ראַט אין פּוילען, וועלכער זאָל פערטרעטען די יודישע ווירטשאַפטליכע אינטערעסען. די קאָנפערענץ האָט אויסגעוועהלט אַן אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיטעט, וועלכער וועט אויך האָבען די אויפגאַבע צוציהען די אַנדערע יודישע אָרגאַניזאַציעס.

לעזט און אבאנירט
דאס
„לאָדזער טאָגעבלאַט"

לאָדז
12 מערץ 1931
זון אויפג. 6.03
זון אונטערג. 5.27

דאָנערשטאָג, כ"ג אדר תרצ"א
פ' ויקהל-פקודי

טאָג-כראָניק

היינט צוגאַב-פּאָבאָר

(ב) היינט אַמטירט אויף אַלע קאַשטשושקי 21 א צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר'ן יאהרגאַנג 1908.

טעקסטיל-עקספּאָרט
בעדייטענד געפאַלען

לויט סטאַטיסטיק פון לאָדזער טעקסטיל-עכספּאָרט-פערבאַנד זענען אין פעברואַר עקספּאָרטירט געוואָרען פון לאָדז ווייסע מאַנופאַקטור-סחורות 186,202 קילאָ אין ווערט פון 2 מיליאָן 245,217 זל. דער עקספּאָרט אין יאַנואַר האָט בעטראָפען 2 מיליאָן 80,874 זל.

שטאַרק איז געפאַלען דער עקספּאָרט פון יויגאַניע-גאַרן צוליב די שוועריגקייטען מצד דער רומענישער מאַכט.

פון לאָדזער האַנדעלס-געריכט

-:0:-

„באַדזאַר" און רעגולאַציעס

(ב) די פירמע „ברידער י. און ה. דאַבראַנוצקי" אויף צגיעלנאַ 89 האָט נעכטען דערלאַנגט א בויטע וועגען בעשטימען אודר א „נאַדזאָר". די פירמע עקזיסטירט 37 יאָהר און בעזיצט א וועבערי און אַפּרעטור. די פירמע בעשעפטיגט 400 פערזאָן.

דער בילאַנס פון דער פירמע שליסט זיך מיט 843,683 זל., דערפון בעטרעפט דער קאַפּיטאַל 255.000 זל.. די קורצטערמינינע פערפליכטונגען לערך 300.000 זל. די חובות געפינען דעקונג אין די פליסיגע און האַלב-פליסיגע אַקטיווען.

• • •

יאַנקעל דוד פאַגעל, א געשעפט פון מאַנופאַקטור אויף פעטריקאָווער 13, האָט אין נאָוועמבער 1929 בעקומען א „נאַדזאָר". אין מערץ 1930 ערלויבט דאָס געריכט פאַגעל'ן צו שליסען א רעגולאַציע-אָפּמאַך אויף 70 פּראָצענט, וועלכער איז בעשטעטיגט געוואָרען דורכ'ן געריכט. איין קרעדיטאָר האָט אָנגעקלאָגט דעם אָפּמאַך און אַפּעלאַציע געפירט. די אָנקלאַגע איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

• • •

בויז גלאָבוס, פאַבריקאַנט פון וואַ-מאַלין אויף פעטריקאָווער 37 איז אין מאי פ. י. ערקלערט געוואָרען אלס באַנקראָט. אין פעברואַר פ. י. האָט גלאָבוס געשלאָסען א רעגולאַציע-אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען אויף 15 פּראָצ., בעצאָהלט אין 2 יאָהר. דאָס געריכט האָט נעכטען בעשטעטיגט די רעגולאַציע און גלאָבוס'ן צוריקגעגעבען זיין סוחרישע עהרע.

• • •

די טעג האָבען מיר מיטגעטיילט, אַז דער בעקערײ-אייגענטימער פון רודא-פּאַביאַניץ, גוסמאַן בעק האָט דערלאַנגט א בויטע וועגען א „נאַדזאָר". האַנדעלנדיג צוזאַמען מיט דער קרעדיט-געזעלשאַפט א הלואה פון 45000 זל. האָט בעק צוריקגעצויגען די בויטע וועגען בעשטימען איהם א „נאַדזאָר", ווייל אויב ער וועט בעקומען א „נאַדזאָר", וועט ער נישט בעקומען די הלואה.

איידעם ערמאָרדעט זיין שווער

דערפאַר וואָס ער האָט אומגעבראַכט זיין קינד אין דער מוטער'ס בויך...

אַנטאָני טשיבלאָווסקי, א רייכער פּויער האָט געהאַט א סכסוך מיט זיין איידעם יוזעף אָלובעק. דער איידעם האָט פערלאַנגט, אַז דער שווער זאָל איהם געבען א גרויסען שטח ערד. אָבער טשיבלאָווסקי האָט נישט געוואָלט הערען דערפון. ער האָט איהם ערקלערט, אַז פאַר'ן טויט וועט ער איהם פערשרייבען דאָס גאַנצע פערמעגען. און א געוויסען טאָג איז טשיבלאָווסקי געקומען צו זיין טאָכטער אויף מיטאָג. בעת מעשה האָט ער אויפמערקזאַם געמאַכט דער טאָכטער, אַז זי האָט איהם אומגעלומפּערט דערלאַנגט די זופּ. די טאָכטער האָט שאַרף געענטפערט דעם פאָטער. דאָס האָט טשיבלאָווסקי'ן אַרויסגעבראַכט אין כעס און נישט קוקענדיג דערויף, וואָס זי איז געווען אין זיבעטען חודש שוואַנגער, האָט ער איהר געוואָרפען דעם טעלער זופּ אין פּנים אַריין. זי איז אומגעפאַלען און אָהנמאַכטיג. זי האָט נע'מפּיל'ט.

אין א פּאָר טעג אַרום איז דער איידעם אַריין צום שווער מיט אַן אַרשטיק און דעם אַלטען דערלאַנגט א פּאָר קלעפּ אין קאָפּ. אין א פּאָר טעג אַרום איז דער אַלטער געשטאָרבען. נעכטען איז אָלובעק פערמשפּט געוואָרען אויף 4 יאָהר תּפיסה.

---080---

צוליב א פאַלשער בעשטעטיגונג פאַר'ן אַרבייטסלאָזען-פאָנד

פער'משפּט אויף אַרעסט אי דער אַרבייטער, אי דער אַרבייטס-געבער

(§) די קרייז-פערוואַלטונג פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד אין לאָדז האָט צוגעצויגען צו דער געריכטליכער פעראַנטוואָרטונג ליכטענשטיין אברהם ליכטענשטיין פון זשעראָמסקי גאַס 6 ראָפּאַר, וואָס ער האָט אַרויסגעגעבען דעם אַרבייטער קאַמקע א בעשטעטיגונג, אַז ער איז אַרבייטסלאָז, בעת אין דער ווירקליכקייט האָט די זאַך זיך פאָרגעשטעלט אַנדערש.

אין דער רובריק „די אַלגעמיינע צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער" האָט ליכטענשטיין בפיון אַרויסגעשטעלט די פאַלשע ציפער 6. א קאָנטראָלע האָט אָבער בעוויזען, אַז ליכטענשטיין האָט דאָן בעשעפטיגט פון 2 ביז 4 אַרבייטער.

אין זין פון אַרטיקעל 1 פון געזעץ וועגען אַרבייטסלאָזען-שטיצע אונטערליגען דער פערזיכערונג אויף דער צייט פון אַרבייטסלאָזיגקייט נאָר די אַרבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין וואַרשטאַטען, וואָס בעשעפטיגען מינדעסטענס 5 אַרבייטער. ליכטענשטיין האָט געוואוסט, אַז זיין אַרבייטער קאַמקע וועט נישט זיין בערעכטיגט אויף דער אַרבייטסלאָזען-שטיצע, ווייל ער בעשעפטיגט א קלענערע צאָהל אַרבייטער. דערפאַר האָט ער בעוואוסטזיניג אויפגעגעבען א גרעסערע צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער. דער אַרבייטסלאָזען-פאָנד אַנערקענט קאַמקע'ן די שטיצע און איהם עס אויסגעצאָהלט פון 7. דעצעמבער 1930 ביז'ן 16 מערץ 1931 אין דער הויך פון 2224.30 זל.

די טעג זענען ליכטענשטיין און קאַמקע געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אלס אָנגעקלאָגטע אין בעוואוסטזיניגען אויסנוצען אויף אומגעזעצליכען אופן די שטיצע פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד. די טענה פון ליכטענשטיינ'ען אַז ער האָט אונטערגעשריבען די בעשטעטיגונג, וואָס קאַמקע האָט איהם אונטערגערוקט, האָט אויף אַזוי פיל געהאָלפען, אַז ער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 3 טעג אינבעדינגטען אַרעסט, די זעלבע שטראָף וועט אויך אָפּקומען קאַמקע. ביידע וועלען זיי צאָהלען די 224 זל.

מאַסען-קינדיגונג

אין דער לאָדזער אינדוסטריע ווידער אַקטועל

ווי מען אינפאָרמירט אונז פון מאַסגעבענדע קוועלען איז די פראַגע וועגען דער מאַסען-קינדיגונג פון די אַרבייטער אין דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע ווידער געוואָרען אַקטועל. אין די נאָהענטסטע טעג וועט וועגען דעם ענין אָפּגעהאַלטען ווערען א קאָנפערענץ אין פערבאַנד פון דער גרויס-אינדוסטריע. די מאַסען-קינדיגונג וועט צושטאַנדקומען נאָך א פערשטענדיגונג מיט אַלע אינדוסטריע-בראַנזען סוף היינטיגען חודש.

יודיש פאָלקס-טעאַטער
זגערזשער 17
טעלעפאָן 193-03

מיטן אַנטייל פון די סובּרעטין רעגינאַ בוימאַן, אויפטריט פון דעם בעקאַנטען כאַראַקטער קאָמיקער, וועלכער איז צוריקגעקומען פון א טורנע איבער אויסלאַנד משה מאַכאַראָווסקי

פרייטאָג, דעם 13-טען מערץ שבת, דעם 14-טען מערץ 9 א זייגער אָוונד פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז. דער שלאַגער פון לאָנדאָנער יודישען טעאַטער, וועלכער איז געשפּילט געוואָרען מיטן גרעסטען ערפאָלג

„א האַרץ פון א קינד" אין 4 אַקטען פון ליליען, מוזיק — פון אָלשאַנעצקי.

עס ווערט געזונגען: (קוואַרטעט) די זון שיינט דער שניי צו גייט. (טריאָ) די פרייהייט פאָן. (דועט) שימי. (אַריע) די בלום. (קופּלעט) מען לעגט עס אַרויף אויף מיר. (הויפּט ליד) דאַלינאַ.

שבת 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען, בעליבטער שלאַגער פון לאָדז. 20 נומ. געזאַנג רומענישע חתונה

זונטאָג דעם 15. מערץ 9 אָוונד צום ערשטען מאָל אין פאָלקס-טעאַטער די פרעהליכע קאָמישע פּיעסע. לאַכען אָהן אויפהער. פיל קאָמישע סצענעס פריילײן האַפּליאַ אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ.

מאָנטאָג ד. 16. מערץ 9 צ'. פּאָפּולערע פּרייזען פון 80 גר. ביז 2.50 צום ערשטען מאָל אין פאָלקס-טעאַטער די פאָלקס-פּיעסע, וועלכע איז געשפּילט געוואָרען מיט ערפאָלג נעי"ד, ליבע, שאַנדע, 4 אַקטען פון זאַלאַטאָרעווסקי

ס'נעמט אַנטייל פרויען: בעזמאַן, בוימאַן, פאָדערמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, ראָזענצווייג מענער: באַלבירסקי, גוטמאַן, גאָלדבערג, דראַנאָוו, טופּמאַן, נייהויז, פּאָלאַנסקי, פּאָסטעל. טעכנישער לייטער: ק. גוטמאַן, סופלער: וו. נייהויז, אַדמיניסטראַטאָר: נ. גאָלדשטיין.

דער זאַל איז געהייצט. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פאָלקס-טעאַטער.

בעמערקונג: פערשטעלונגען לטובת אינסטיטוציעס און פעראיינען ווערען פערקויפט צו צוגענגליכע פּרייזען.

אַכטונג! אין פאָרבערייטונג: מאַמעס נשמה. דער גאָלדענער הגואר.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דאָנערשטאָג 12 מערץ

לאָדז (233.8) 11.58 שעה-צייכען און פּערלעזען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 12.10 גראַמאָפאָן מוזיק 12.35 שול קאָנצערט פון דעם וואַרש. פילהאַרמ. אָרקעסטער (טר. פון וואַרשאַ) 2.30 פּאָרטראַג פון וואַרשאַ 2.35 קאָמוניקאַט פון דער ליגע פאַר לופט און געגען גאַז אַנגריפען פערטיידיגונג (טר. פון וואַר.) 3.50 פּאָרטראַג פון ווילנאַ „טראַס'עס אָפּאָזיציע" רעפ. פון ד"ר טס. שעלענגאָווסקי 4.15 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשאַ, 5.15 פּאָרלעזונג פון פּראָפ. ד. מאָשטשיצקי „דער טויט פון צאַר אַלעקסאַנדער דעם צווייטען" (ר. פון וואַרשאַ) 5.45 קאַמעראַלער קאָנצערט פון וואַרשאַ 6.45 פערשידענעס, 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פּאָרלעזען פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמאָפאָן מוזיק פון וואַרשאַ 7.50 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ 8. סאַליעטען א.ט. „אין די אַלטע מאָלער אַטעליעס" פון רעד. יאַן קלעטשינסקי פון וואַרשאַ 8.30 טר. פון לעמבערג 9.30 האַרץ שפּיל פון וואַרשאַ „סאַלאָמע" פון אָסקאַר ווייד 10.15 קאָנצערט פון קוואַרטעט קרעטל טר. פון וואַרשאַ 10,35 „פּ. אַ. ט." מעטעאָראָלאָגישער פּאָליציי, און ספּאָרט קאָמוניקאַטען, ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשאַ.

פרייטאָג 13 מערץ

לאָדזש (233,8) 11.58 שעה צייכען 12.05 גראַמאָפאָן מוזיק 1.15 פּערלעזען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר 3.50 לעקציע פראַנצויזיש (טר. פון וואַרשאַ) 4.15 קאָמוני. פון פערבאַנד פאַר קורצע כוואַלעס 4.45 ווינקעלע פאַר יונגע מוזיק טאַלאַנטען (טר. פון וואַרשאַ) 5.15 פּאָרטראַג פון קראָקאָ 5.45 מוזיק-אַדיציע פון דער פירמע „געבעטנער און וואָלף" — לייכטע מוזיק 6.45 פערשידענעס 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פּאָרלעזען פון פּר. אויפ'ן נעכסטען טאָג 7.25 גראַמאָפאָן מוזיק 7.40 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ — 8 מוזיקאַלישער שמועס פון וואַרשאַ 8.15 סימפאָנישער קאָנצערט פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע — אויסג. פון וואַרשאַווער פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון געאָרג סעבאַסטיאַן און ה. יאַלעז (פּיאַנאָ) נאָכ'ן קאָנצערט „פּ.אַ.ט." וועטער פּאָליציי און ספּאָרט קאָמוניקאַט ווי אויך רעטראַנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאַציעס.

צושלאָגען א יוד

אויף ווסכאָדניאַ גאַס איז צושלאָגען געוואָרען דער 32-יעהריגער בעקער-אַרבייטער יאַנקעל זיגער פון פּעפּער-גאַס 15. עס איז צו איהם אַרויסגערופען געוואָרען די פּאָגאָטאָוויע.

באַל פון „אָרט"

ווי עס איז געווען פּראָאויסגעזעהן, האָט דער באַל, וואָס ווערט איינגעאָרדענט היינטיגען שבת אָוונד דורך דער געזעלשאַפט „אָרט"- אַרויסגערופען די געהעריגע פּראָאינטערעסירונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג פון אונזער שטאָט, ספּעציעל ביי אַלע פריינד פון פערשפּרייטען פּראָפעסיאָנעלע בילדונג ביי יודען.

דער באַל ווערט איינגעאָרדענט אין די זאַלען פון „אַזאַ" (נאַרוטאָוויטשאַ 20) וואו די יוגענד וועט האָבען א מעגליכקייט צו פערבינדען דאָס נוצליכע מיט'ן אַנגענעהמען. גוט צו פערברענגען א פּאָר שעה און בייטראָגען צום דערפאָלג פון דער אונטערנעהמונג, וואָס די הכנסה איז בעשטימט פאַר די נייע קורסען און וואַרשטאַטען, וואָס ווערען איצט איינגעאָרדענט.

לאָדזער קלייניקייטען.

ענדליך!

נישט איינמאָל האָבען מיר רעאַגירט אויף פערשידענע עוולות און סקאַנדאַלען וואָס קומען פאָר בעת'ן אַדורכפירען ליציטאַציעס דורך די סעקוועסטראַטאָרען פון די שטייער-אַמטען. אַט האָבען מיר ערשט מיט עטליכע וואָכען צוריק אַפּעלירט צו דער האַנדווערקער-קאַמער וועגען א סקאַנדאַליעזע ליציטאַציע ביי א שניידער א כאַלופּניק אויף גדאַנסקאַ 31 ביי וועמען א סעקוועסטראַטאָר האָט פאַר עטליכע זל. פערקויפט א שפּיגעל-שאַנק און נאָך עטליכע מעבעל-שטיק. מעהר ווי איין פאַל האָבען מיר נאָטירט וואָס די אַרט עקזעקוציעס האָבען דעם שטייער-צאָהלער רואינירט, אָפטמאָל איז אויך געקומען צו וויסטע אַוואַנטורעס. מיר האָבען אויך אויפמערקזאַם געמאַכט אויף די „אויפקויפערס", וואָס האָבען זיך געמאַכט א פּרנסה פון דעם מיטגעהען מיט די סעקוועסטראַטאָרען, און שפּעטער נאָכ'ן „קויף", נעמען „שכר טרחה".

מיט א רעגירונגס-פעראָרדנונג האָט דער מאַגיסטראַט זיך געווענדעט צו דער האַנדעלס-קאַמער און צו דער האַנדווערקער-קאַמער, אַז די לאָדזער ווירטשאַפטליכע קערפּערשאַפטען זאָלען אויסוועהלען פון צווישען זייערע מיטגליעדער קאַנדידאַטען, וואָס זאָלען ביי וואוינען ליציטאַציעס פון די שטייער-אַמטען, און עווענטועל נעמען אין שוץ די בע'עולה'טע שטייער-צאָהלער.

ענדליך האָט די רעגירונג איינגעזעהן די נויטווענדיגקייט צו ענדערן דעם עקזעקוציע-סיסטעם, וואָס האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר שעדליך.

די דאָזיגע רעגירונגס-פעראָרדנונג דאַרף אָבער נאָך ערגענצט ווערען: נישט נאָר ביי עקזעקוציעס פון פינאַנץ-אַמטען, נאָר אויך ביי ליציטאַציעס פון דער קראַנקען-קאַסע זאָלען צוגעלאָזען ווערען פערטרעטער פון די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס. מחמת, דער זעלבער „עקזעקוציע-סיסטעם", וואָס עס הערשט ביי די פינאַנץ-אַמטען הערשט אויך ביי דער קראַנקען-קאַסע.

זאָלען די „קאַמערן" דאָס האָבען אין זינען!

-ושאָן-

יין כשר לפסח
גוט און געשמאַק איז נור אין געשעפט
„צענטראַווין"
פּיעטריקאָווער 39. יעקב העבער

רעדוצירט די פּרייזען אין דער טריקאָטאַזש-אינדוסטריע

נאָך לענגערע אונטערהאַנדלונגען אין דער טריקאָטאַזש-אינדוסטריע איז געשלאָסען געוואָרען א נייער אָפּמאַך מיט די אַרבייטער, וועלכע האָבען מסכים געווען אויף א לוין-רעדוקציע פון 5 ביז 15 פּראָצ.

די 6-טאָגיגע שלאַכטען צווישען די „ווייסע" און „רויטע" אַרום מאָסקווער קרעמל

(זכרונות פון א יודישען אָפיציר)

דאָס איז געווען אויפ'ן פרימאָרגען, דעם 26 אָקטאָבער 1917. זיצענדיג אין אונזער פון די מאָסקווער קאַפעען האָב איך בעם טרינקען טיי [illegible] א צייטונג און איבערגעלייענט:

— אַנ'איבערקערעניש אין פּעטראָגראַד, אַרעסטירט קערענסקי'ס רעגירונג. שלאַכטען אויף די גאַסען פון שטאָט!"

איך האָב שנעל פערענדיגט פרישטיקען מיט טיי, איך האָב אָנגעטאָן דעם שינעל, א טאַפּ געטאָן מיין רעוואָלווער און לעדער-טאַש און בין אַוועק אין מיין פּולק צונויפרעדען זיך מיט די אָפיצירען וועגען אונזער אַרויסטרעטען.

אין געגענזאַץ צו פּעטראָגראַד האָט אין מאָסקווער מיליטער-גאַרניזאָן פונקציאָנירט אַנ'אָפיצירען-ראַט, וועלכער האָט אָרגאַניזירט א בעוואַפענטע ווידערשטאַנד געגען די באָלשעוויקעס.

ווען איך בין געקומען אין פּולק, האָט מיר דער פעלדפעבעל מיטגעטיילט, אַז אַלע אָפיצירען זענען אַוועק אין אָפיצירען-קאַסינאָ אויף אַנ'אַלגעמיינער בעראַטונג.

אין אָפיצירען-קאַסינאָ איז געווען א גרויסער עולם, הונדערטער אָפיצירען האָבען זיך צונויפגעקליבען אין ביז עפענען די פערזאַמלונג האָט מען צווישען זיך געפיהרט פּריוואַטע שמועסען.

— בערעכענט נאָר! — האָט אַנ'אָפיציר זיך געקאָכט — אין יעדען פּולק צו [illegible] אָפיצירען, צוזאַמען מיט די יונקערס און די שילער פון פּראַפּאָרשטשיק-שול קאָן זיך אָנקלייבען א מאָל 20 טויזענד. מיט וועלכע כחות קענען מיר אַלע באָלשעוויקעס אַרויסטרייבען פון מאָסקווע.

— נו, און וואָס ווייטער? — האָט געשטעלט א פראַגע אַנ'עלטערער קאַפּיטאַן.

— וואָס הייסט? מיר וועלען פעריאָגען מיט די קאָזאַקען און אין עטליכע טעג איז גאַנץ רוסלאַנד אין אונזערע הענט.

— איהר רעדט, ווי א קינד! — האָט דער קאַפּיטאַן מיט כעס אָפּגעענטפערט — אָט זיצט איצט דער אַרבייטער און סאָלדאַטען-ראַט און אָרגאַניזירט דעם אויפשטאַנד אין מאָסקווע. וואו איז איהר זיכער, אַז ביי אייך אין פּולק גופא זענען די זעלנער נישט גרייט יעדע רגע אַרויסצוטרעטען געגען די אָפיצירען?

נאָך א קורצער בעראַטונג איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צונויפצוקומען מאָרגען און נעהמען ענדגילטיגע בעשלוסען.

געהענדיג אַהיים האָב איך אויפ'ן גאַס דערזעהן פריש-צוקלעבטע אויפרופען פון מאָסקווער אַרבייטער-סאָלדאַטען-ראַט. אין אויפרוף זענען אַלע אַרבייטער און סאָלדאַטען אויפגעפאָדערט געוואָרען צו קומען בעוואַפענטע צום טעמפּעל אויפ'ן סקאָבעלעווער פּלאַץ.

אויפ'ן ווינקעל טווערער און אַכאָטנ-ריאַדער גאַס האָט מיר א ציווילער אַנ'אויפרוף. איך האָב נאָך נישט בעוויזען צונויפצולייגען דאָס בלעטעל, האָב איך דערהערט שווערע זעלנערשע טריט הינטער מיר.

— העי, פערהאַלט זיך, אָט די ביידע אָפיצירען (איך בין געגאַנגען מיט'ן אָפיציר מ.), זיי האָבען נאָר וואָס אַראָפּגעריסען אונזערע אויפרופען. א סעקונדע שפּעטער זענען מיר שוין געווען אַרומגערינגעלט פון א גרופּע זעלנער.

— וואָס איז דאָ צו רעדען מיט זיי? שיסט זיי! — האָבען די דונערדיגע זעלנער געשריגען.

— וואָס ווילט איהר פון אונז? — האָב איך געפרעגט אין א רוהיגען טאָן.

— ס'געהערט! האָט אַראָפּגעריסען דעם אויפרוף און האָט נאָך א דעה צו פרעגען!

— רעדט נאָרנישט מיט זיי! שלאָגט זיי! — האָבען זיך דערהערט שטימען.

ענדליך האָבען מיר זיך געמפּיל'ט. מ'האָט אונז אָפּגעפיהרט אין שטאָטישען האַופּטקוואַרטיר, פון דאָרט זענען מיר מיט דער הילף פון א בעקאַנטען שפּעטער בעפרייט געוואָרען.

אויף מאָרגען בין איך אַוועק אין דער מיליטערישער יונקער-שול. דאָרט האָט בעדאַרפט פאָרקומען א פּלענאַרע זיצונג פון אָפיצירען-ראַט וועגען אָנהויבען א בעוואָפענטען אַקציע געגען די באָלשעוויקעס אין מאָסקווע.

דער פערזיצענדער פון אָפיצירען-ראַט עפענט די פערזאַמלונג. איינציגע אָפיצירען נעהמען ווערטער אויסער דער רייה און מעלדען:

— די פליהער-אָפיצירען פון פליה-פּאַרק זענען אַרעסטירט דורך די באָלשעוויקעס.

אַנ'אָפיציר פון אַרטילעריע מעלדעט:

— מיר טאָרען נישט פערזוימען אַנ'איבריגע מינוט. הונדערטער האַרמאַטען קענען אַריינפאַלען צו די באָלשעוויקעס. שוין איצט שטעהען די צובונטעוועטע זעלנער ביי די האַרמאַטען אויף שמירה.

ענדליך נעהמט אָבער דער פּאָלקאָווניק דראַפּאָווסקי די איבער-קאָמאַנדע איבער אַלע אָפיצירען און יונקערס אין מאָסקווע, און שוין קלינגט אין זיצונגס-זאַל זיין בעפעהל: „אַלע אָפיצירען שטעלען זיך אויס צו הונדערטשאַפטען, יעדע הונדערט וועט זיין א ראָטע און בעקומען צו הונדערט ביקסען.

און א האַלבער שעה אַרום האָט מען אין די צייכהויזען גענומען [illegible] ביקסען. באַלד ווערען פערטיילט פּלוטאָנען און סעקציעס, פון אָפיצירען און יונקערס. מיין פּלוטאָן האָט א ווייל שפּעטער בעקומען אַנ'אויפגאַבע צו פערכאַפּען דעם אויטאָמאָביליען-גאַראַזש אויף גרויס-דמיטראָווקע.

ווי נאָר ס'איז געוואָרען טונקעל, האָב איך אַרויסגעפיהרט אויפ'ן הויף פון יונקער-שול א פּלוטאָן יונקערס, געהייסען אָנלאָדען די ביקסען, אַלע האָבען זיך אויסגעזעצט אין א מיליטערישען אויטאָמאָביל און מיר זענען שנעל אַוועקגעפאָהרען צום גאַראַזש.

ביים ווינקעל דמיטראָווקע האָבען מיר אָפּגעשטעלט דעם אויטאָ, איבערלאָזענדיג אויף שמירה דריי אָפיצירען. שאַרענדיג זיך ביי די ווענט האָבען מיר זיך געלאָזט געהן צום גאַראַזש. דאָס טויער איז געווען אָפען און מיר זענען אָנגעפאַלען אומגעריכטערהייט אויף די עטליכע זעלנער פון קאַראַאול.

אין א ווייל אַרום איז א גרופּע געפאַנגענע שאָפערען געשטאַנען פאַר אונז, מיר האָבען זיי בעפוילען לאָזען אין גאַנג די מאָטאָרען.

— די מאַשינען קענען נישט פאָהרען. די מאָטאָרען זענען קאַליע! — האָבען די שאָפערען געענטפערט.

— אַך! אַזוי נאָר! איך גיב אייך 1 מינוט צייט צו לאָזען אין גאַנג די מאָטאָרען! זאָל יעדער איינער געהן צו זיין מאַשינע! אין געגענפאַל וועלען מיר שיסען! איך נעהם אַרויס דעם זייגער און בעטראַכט דאָס ציפערבלאַט.

און א מינוט אַרום האָבען שוין די מאָטאָרען געטרעשטשעט און מיר האָבען געבראַכט אונזער קריגס-רויב בשלום אויפ'ן הויף פון דער יונקער-שול.

אויף מאָרגען האָבען מיר זיך דערוואוסט, אַז דער קאָמאַנדיר פון מאָסקווער גאַרניזאָן ריאַבצאָוו, האָט אָפּגעגעבען פרייוויליג די באָלשעוויקעס דעם קרעמל-פעסטונג, און אַז דאָס גאַנצע געווער פון אַרסענאַל איז פערטיילט צווישען די אַרבייטער.

אונז איז איצט פערבליבען צו זאַמלען געווער וואו נאָר ס'האָט זיך געלאָזען. אַנ'אַפּטיילונג קאָזאַקען האָבען מיר געשיקט צו פערכאַפּען אויפ'ן כאָדינער פעלד 2 לייכטע האַרמאַטען און 70 האַרמאַטען-קוילען. חוץ דעם איז אין רשות פון די אָפיצירען געווען 2 פּאַנצער-אויטאָמאָבילען.

דעם זעלבען טאָג האָבען מעהרערע ראָטעס אָפיצירען און יונקערס געשטורמט דעם קרעמל אונטער דער אָנפיהרונג פון פּאָלקאָווניק פּיעקאַרסקי. די באָלשעוויקעס האָבען נישט געשטעלט קיין שטאַרקען ווידערשטאַנד און די יונקערס האָבען פערנומען די פעסטונג פון קרעמל.

איצט זענען מיר אַוועק פערנעהמען די טעלעפאָן-סטאַציע. פון אַלע דעכער און בוידעמער שיסט מען אויף אונז. מיר קריכען אויף אַלע פיר דורך דער מיאַסניצקי גאַס, און בנין פון פּאָסט-אַמט זיינען די זעלנער פון מיין פּולק און בייסען אונז געדיכט פון מאַשינען-געוועהר און ביקסען. ענדליך האָבען די יונקערס אַרויסגעשטויסען די זעלנער פון בנין און האָבען בעזעצט דעם פּאָסט-אַמט.

אויפ'ן דריטען טאָג פון די שלאַכטען איז צו אונז אין יונקער-שול אַראָפּגעקומען דער גאַרניזאָן-קאָמאַנדיר פּאָלקאָווניק ריאַבצאָוו. מיר האָבען איהם אַלע אַרומגערינגעלט און פון אַלע זייטען זיך געשאָטען זידעל-ווערטער און פאָרוואורפען, הלמאי ער האָט נישט אַריינגענומען די אויבער-קאָמאַנדאָ איבער דעם מאָסקווער אָפיצירען-קאָרפּוס.

ווען דער אָפיצירען-עולם האָט זיך א ביסעל בערוהיגט, האָט דער פּאָלקאָווניק ריאַבצאָוו ערקלערט אַזוי:

— די פעסטונגען פון קרעמל האָב איך אָפּגעגעבען צו די באָלשעוויקעס, מחמת איך האַלט, אַז יעטוועדער ענטקעגענשטעלען זיך איז אומנוצליך. מיר פערמאָגען נישט גענוג כחות בייצוקומען די באָלשעוויקעס אין מאָסקווע אָבער אין עטליכע טעג אַרום וועלען מיר סיי ווי אַראָפּגעשוועכט ווערען. אויב איהר רעכענט, אַז איך האָב אייך פעררעטען, מעגט איהר מיך דערשיסען. איהר האָט דאָס רעכט לויט אייערע געזעצען און איך רעכען זיך מיט'ן קלאָרען פערשטאַנד, איבערגענעהמען מיט ווי איהר פערשטעהט.

(ענדע קומט)

ראַפינירטער שווינדלער אין זײַנע 4 ראָלען

ער איז אַ דאָקטאָר, אַדוואָקאַט, באַנק־דירעקטאָר האַנדעלס־אַגענט און נדן־זוכער

(א) אויף עק פּעטריקאָווער און זאַוואַדזקאַ איז בײַנאַכט צוגעגאַנגען צו אַ פּאָליציאַנט, אַן עלעגאַנטער יונגערמאַן, וועלכער האָט געפירט בײַם אָרעם אַן אַנדערן מאַנסביל און געבעטען יענעם צו אַרעסטירען. אין קאָמיסאַריאַט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פערהאַלטענער הייסט איגנאַטיוס מאַנקאָווסקי פון וואַרשאַ.

די אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט וועמען קאַוואַ בראַנסקאַ זיך בעקענט אין זאַקאָפּאַנע מיט אַן עלעגאַנטען הער, וועלכער האָט זיך פאָרגעשטעלט אַלס אינזש. מאַנקאָווסקי, בעזיצער פון פּאָלוואַרק מאַליזובקאַ הינטער לאָדז. מאַנקאָווסקי האָט זיך שטאַרק בעפריינדעט מיט דער פאַמיליע בראַנסקי, וועלכע האָט דאָ געוואוינט אין זאַקאָפּאַנע. ער האָט אָפט פאַרבראַכט אין געזעלשאַפט פון פרײַלין בראַנסקאַ און דאָס געבעטען „איהר האַנד". זײַן חתונה־פאָרשלאַג איז גערן אָנגענומען געוואָרען. אויפ'ן חשבון פון נדן, וואָס ער האָט געוואָלט בעקומען, האָט דער אינזשעניער דערווײַל גענומען פון קומענדיגען שוועהר 5000 דאָלאַר.

דעמזעלבען טאָג, וואָס ער האָט בעקומען דאָס געלד, האָט ער ערקלערט, אַז ער האָט דערהאַלטען אַ דעפּעשע פון פּאָלוואַרק תּיכּף אַהינצו אַריבערפאָהרען.

אַז דער פרעמדער חתן איז אין אַ וואָך אַרום נישט צוריקגעקומען קיין זאַקאָפּאַנע און האָט פון זיך גאָרנישט געגעבען הערען, איז וויעסאָלאָווסקי'ס ברודער, סטעפאַן, געפאָהרען קיין לאָדז אויפזוכען זײַן קומענדיגען שוואָגער. און דאָ האָט ער זיך שטאַרק ענטוישט. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז הינטער לאָדז איז להלוטין נישטאָ קיין גוט מאַליזובקאַ, און לאָדז קאָן קיינער נישט קיין אינזש. מאַנקאָווסקי. ערשט דאַן איז אים קלאָר געוואָרען, אַז זײַן משפּחה איז געפאַלען אַ קרבן פון אַ ראַפינירטען נדן־יעגער.

בראַנסקי האָט וועגען דעם נישט געמאָלדען דער פּאָליציי, נאָר אַליין זיך אונטערגענומען אויפצוזוכען דעם תּל־שיט. עהערגעכטען אָוונד איז בראַנסקי אַרײַן אין אַ לאָדזער רעסטאָראַן עסען נאַכט־מאָל. פּלוצלונג האָט ער בעמערקט בײַ אַ טישעל זײַן „שוואָגער". מאַנקאָווסקי האָט מתחילת געפּרובט אַנטלויפען, נאָר ער האָט זיך קענטיג מיישב געווען און זיך בעגריסט מיט בראַנסקי'ן. דער לעצטער האָט דעם געזאָלטען נישט געגעבען די האַנד. ער האָט אים געזאָגט, אַז ער בעטראַכט אים פאַר אַ גנב און שווינדלער. סוף־כּל־סוף איז מאַנקאָווסקי אַרויס אויף דער גאַס, נאָר בראַנסקי זאָל אים פאַרפאָלגט און פערהאַלטען. אַז דער „חתן" האָט געוואָלט זיך אַרויסרײַסען פון זײַנע הענד, האָט ער אים געדראָהט מיט אַ רעוואָלווער.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אַ זרער בלומרישטער אינזש. מאַנקאָווסקי איז דער 35־יעהריגער אַנטאָני קאַטשאַראָווסקי, וועלכער דאַט אַ ווייב אין לאָדז אויף ספּאַצעראָווע 9. ער איז געווען אַגענט און וואַיאַזשאָר אין אַ לאָדזער פירמע. נאָר אַז ער איז אַרויסגעפאָהרען אין וועג אַרײַן, האָט ער אין פאַרשידענע שטעט זיך געשדכנ'ט צו פײַ[illegible], גענומען קאַנטאַ'ס אויף נדן, האָט אויסגעשטעלט וועקסלען אויף 180.000 זל. און זיי נישט בעצאָהלט. ער האָט „געאַרבייט" איבער גאַנץ פּוילען און זיך לעגיטימירט מיט 5 נעמען, ווי ד"ר סטאַניסלאַוו ביערנאַצקי, אינזש. אַנטאָני פּאַוולאָווסקי, באַנק־דירעקטאָר וואָלדעמאַר וואַליצקי א. אַז וו. ער האָט זיך בענוצט מיט פאַלשע פּעסער.

קאַטשאַראָווסקי איז אײַנגעזעצט געוואָרען אין תּפיסה אויף קאָפּערניקאַ גאַס.

שרעקליכע טויט פון אַ קאַרגען

ער זאָל נישט האָבען, יענער זאָל נישט האָבען — צינדט ער אונטער דאָס הויז

(ד) די אײַנוואוינער פון דאָרף משערקאָווניצע זענען נעכטען אויפגעראַשט געוואָרען פון [illegible] פון אַ דאָרטיגען האַרגען, ברילאַנט. ברילאַנט'ס כאַטע האָט פּלוצלונג אָנגעהויבען ברענען. אינעווייניג איז ברילאַנט געהאַנגען אַ טויטער בײַ אַ שטריק, וואָס איז געווען צוגעפעסטיגט צום סופית. די קלײַדער אויף אים האָבען שוין געברענט. די אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אַז דער רייכער קאַרגער ברילאַנט האָט חתונה געמאַכט זײַן טאָכטער און איהר פאַרשריבען דאָס גאַנצע פערמעגען. פאַר אַ יאָהרען איז די טאָכטער געשטאָרבען. דעם אַלטען איז געווען אַ שאַד, וואָס דאָס פערמעגען וועט אַריבער צום איידעם, אַ פרעמדען. נעכטען האָט ער די ווירטשאַפט אונטערגעצינדען און אַליין זיך אויפגעהאַנגען. ער זאָל נישט האָבען און יענער זאָל נישט האָבען זײַנס.

1098 אינסטיטוציעס און פּריוואַט־פּערזאָנען געגען רעגולאַציע־פּלאַן פון לאָדז

(מ) אונטער'ן פאָרזיץ פון וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר די פּראָגען צו רעגולירען און פאַרבויען די שטאָט. אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון די הויז־בעזיצער, פון האַנדעלס־קאַמער, אַרבייטער־פאַרבאַנד, געזונדהייטס־אָפּטיילונג, בוי־אָפּטיילונג, קרייז־דירעקציע פאַר עפענטליכע אַרבייטען א. א.

ס'זענען בעטראַכט געוואָרען די פּראָוואָרפען מצד פאַרשידענע פּערזאָנען און אינסטיטוציעס געגען פּראָיעקט צו פאַרבויען די שטאָט. די פּראָוואָרפען דאָס רעפערירט לאַוניק אינדזשעסקי. נאָך אַ דיסקוסיע זענען אָנגענומען געוואָרען די פּראָוואָרפען פאַר אויסבעגרינדעטע.

אין אַלגעמיין זענען אָרײַנגעטראָגען 1098 אָפּאָזיציעס.

די קאָמיסיע האָט אויך אונטערגענומען אַ סטאַטיסטישע אַרבייט בנוגע דער צאָהל בנינים אין לאָדז.

בזשעזשינער שניידער קאָנען נישט אויסקויפען קיין פּאַטענטען

(ד) די בזשעזשינער יודישע שניידער זענען געוואַלדיג פאַראָרימט, זיי האָבען איצט נישט קיין אַרבייט און קענען נישט אויסקויפען אַפילו קיין פּאַטענטען, גענען זיי ווערען צוזאַמענגעשטעלט פּראָטאָקאָלען. אַ דעלעגאַציע פון די בזשעזשינער שניידערס האָבען דעריבער איבערגעגעבען דעם פּרעזעס פון דער פינאַנץ־קאַמער אַ פּראָטעסט געגען די פּאַטענטען־רדיפות.

שרפה אין אַ וואַטע־פאַבריק

אין דער וואַטע־פאַבריק פון יודעל ואַנגענשיין אויף פּולנאָצנאַ 27 איז אויסגעבראָכען אַ שרפה, וועלכע האָט זיך בליץ־שנעל פאַרשפּרייט צוליב'ן לײַכט־ברענענדיגען מאַטעריאַל. די פײַערלעשער איז נישט לײַכט אָנגעקומען צו בעהערשען די דראָהענדע לאַגע. לסוף איז געלונגען די שרפה אײַנצולעשען און דעם פאַבריקס־בנין אָפּצוראַטעווען פון פאַרניכטונג.

שרפה אין אַ וואוינונג

(ד) אויף נייע ציגעל־גאַס 7 האָט נעכטען מיטאָג אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער וואוינונג פון רויזע שמולעוויטש. די ווענד זענען פערברענט געוואָרען. צווישען די לאָקאַטאָרען איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק. דער היזק בעטרעפט 10.000 זל.

מעמאָריאַל פון לאָדזער עלטערן־קאָמיטעטען

געגען דער גזירה פון די פאַרשאַרפטע מאַטורא־עקזאַמענס

מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, אַז דאָס בילדונגס־מיניסטעריום האָט פאַרשאַרפט די מאַטורא־עקזאַמענס פאַר אַלע גימנאַזיעס, וואָס בעזיצען נישט די פולע רעגירונגס־רעכט. די דאָזיגע פאַראָרדנונג האָט אַרויסגערופען אַ פאַרשטענדליכע צורודערונג אין די קרייזען פון די שילער און זייערע עלטערן. נעכטען איז פאָרגעקומען צוליב דעם ענין אַ גרויסע פערזאַמלונג פון אַלע עלטערן־קאָמיטעטען בײַ די פּריוואַט־גימנאַזיעס, און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צום בילדונגס־מיניסטעריום מיט אַ מעמאָריאַל וועגען אָפּלייגען דעם טערמין פון די עקזאַמענס אויף איין יאָהר פאַר דער רעכטסקרעפטיגקייט פון דער דערמאָנטער פאַראָרדנונג. דער מעמאָריאַל ווערט צווישען אַנדערען מאָטיווירט דערמיט, וואָס קיינער וועט אין הײַנטיגען יאָר שוין ניט בעווייזען, צוליב דער שפּעטער צײַט פון ערשײַנען פון דער פאַראָרדנונג זיך צוצוגרייטען צו די פאַרשאַרפטע עקזאַמענס.

רעגיסטראַציע אויף שטיצע

(מ) דער אונטערשטיצונגס־אַמט בײַם לאָדזער מאַגיסטראַט מיילט מיט, אַז פון מאָנטאָג דעם 9. מערץ וועט זיך אָנהויבען די רעגיסטראַציע אויף דער דרינגענדער שטיצע פון אַרבייטסלאָזע פאַר'ן חודש מערץ. רעכט אויף שטיצע האָבען אַרבייטסלאָזע, וואָס האַלטען אויס פאַמיליעס, האָבען גענאָסען פון דער זעלבער שטיצע אין פעברואַר אָדער האָבען אויסגעשעפּט זייער רעכט אויף דער געזעצליכער שטיצע אין פעברואַר ד. י. און זיי בעקומען נישט קיין שטיצע פון קראַנקען־קאַסע.

הײַנט, דאָנערשטאָג דאַרפען זיך רעגיסטרירען די וואָס זייערע נעמען הויבען זיך אָן מיט

MNO —

PRS — פרייטאָג

TUWZŹ — שבת

אַ דאָרף אין פלאַמען

3 ווירטשאַפטען פערברענט

אין דאָרף פּאַביאַניץ הינטער לאָדז, איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרעקליכע שרפה, וועלכע האָט זיך פאַרשפּרייט איבער אײַניגע ווירטשאַפטען, וועלכע זענען אין משך פון אַ קורצער צײַט געשטאַנען אין אַ העלן פײַער, וואָס איז אוממעגליך געווען צו בעהערשען. אין רעזולטאַט זענען 3 ווירטשאַפטען פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַש. דער שאַדען בעטרעפט העכער 100.000 זל.

ס'ווערט געפיהרט אַן אויספאָרשונג וועגען דער סיבה פון דער שרפה

500 יודישע משפּחות פון פּלוש־וועבער הונגערן

וואָס אין לאָדז פאַסירט מיט יודישע האַנד־וועבער איז אַלעמען שוין בעוואוסט.

די וועבער לײַדען הונגער און נויט און קיין הילף איז נישטאָ. די אײַנציגע טרייסט פאַר די דאָזיגע הונגערטער און טויזענדער יודישע משפּחות איז נאָר דאָס, וואָס מען רעדט וועגען זיי אין דער עפענטליכקייט. מען פיהרט זיי מייל ווײַז אַריבער צו דער קראַפט־מאַשין, צו די נײַע פאָרמען פון אינדוסטריע.

אָבער וועגען די 500 יודישע פּלוש־וועבער אין לאָדז שווייגט מען עפּעס אינגאַנצען. לאַנגע יאָהרע לײַדען זיי דחקות, פּײַניגען זיך צוזאַמען מיט די משפּחות, נאָר לעצטענס איז זייער לאַגע געוואָרען אומערטרעגליך. נישט גענוג, וואָס זייערע לוינען זענען קליין און אַרבייט איז דאָ ווייניג, ערלויבען זיך פּלוש־פאַבריקאַנטען בײַ די הונגערטער משפּחות צוצונעמען זייער לעצטען ביסען. די פאַרהאַנענע אַרבייט ווערט דורך די פּלוש־פאַבריקאַנטען אַרויסגעפיהרט אין שכנותדיגע שטעטלעך, וואו זיי בעקומען די אַרבייט פאַר אַ פּאָר גראָשען ווייניגער. די פאַבריקאַנטען רעכנען זיך נישט דערמיט, וואָס זייערע וועבער זענען בערויבט פון די עלעמענטאַרע רעכט צו בעקומען אַפילו אַרבייטסלאָזען־שטיצע.

די פאַרביטערונג צווישען די יודישע פּלוש־וועבער איז זעהר גרויס.

אינטערעסאַנט איז, אַז אײַנער פון די גרויסע פּלוש־פאַבריקאַנטען שוקט מיט זײַנע הונגעריגע וועבער בריף צו פּלימעה, אַז מען זאָל די נויטלײַדענדע העלפען, אָבער נישט אַלע זענען נוטה צו אַזאַ הילף!

—:0:—

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20.

לייטונג — א. בעזמאַן.

נייעס פאַר לאָדז! .... נייעס פאַר לאָדז!

גאַסטראָלען פון דער בעקאַנטער אַרטיסטין פון ווילנער יוד. פאָלקס־טעאַטער

פּראַניאַ ווינטער

קאָמעדיע פּרימאַדאָנאַ און בעקאַנטען אַרטיסט ליבלינג פון לאָדזער — — פּובליקום — —

ש. קוטנער

שבת דעם 14־טען מערץ 4 נאָכמיטאָג פּרייזען פון 80 גר. ביז 2.50 זל. 9 אָוונד פון 1 ביז 3 זל. זונטאָג, דעם 15. מערץ פון 1 ביז 3 זל. מאָנטאָג דעם 16. מערץ צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 80 גראָשען ביז 2.50

ס'ווערט אויפגעפיהרט די בעוואוסטע שלאַגער־פּיעסע

„בעסער ווי פריהער"

אַ קרבן פון אַ שוויסטער) אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט געזאַנג פון ז. ליבין

אין די הויפּט־ראָלען: סאָניע — פּ. ווינטער, שמואל'יק — ש. קוטנער

צווישען אַנדערע שלאַגערס ווערט געזונגען:

1) מײַן געליבטער, 2) כ'קאָן פאַרגעסען יעדען ... 3) כ'קאָן די מענער, 4) בעסער ווי פריהער, 5) אַ חתונה ...

אין די פאָרשטעלונגען בעטייליגען זיך: פרויען: פּ. ווינטער, ל. ראָזענבערג, רעגינאַ ליבאַרטאָווסקאַ, נינאַ סיבירצעוואַ, גרוניאַ ווײַנשטאָק. מענער: ש. קוטנער ל. שריפּטזעצער, נ. רײַכצענבערג, ש. בלאַכער, א. בלאַט, ק. גוטמאַן. כאָר און אָרקעסטער אונטער דער לייטונג דיריגענט לעאָן זעלמאַן

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".

פרייטאָג — שבת דאַווענען

אין פילהאַרמאָניע

פרייטאָג ד. 13. מערץ, כ"ד אדר 5.30 אַ זייגער אָוונד

שבת ד. 14. מערץ כ"ה פ' ויק"פ 9 אַ זייגער פריה

וועט דער בעוואוסטער און בעליבטער 7־יעהריגער חזנד'ל

נחומ'ל עפּשטיין

צוזאַמען מיט דעם שטראַסבורגער חזן, וועלכען דער עולם האָט בעוואונדערט אויף די פערגאַנגענע קאָנצערטען

י. מ. קראַטקע

מיטן אַנטייל פון א גרויס כאָר

דאַווענען אין דער פילהאַרמאָניע

ביידע מאָל דאַווענען אויף איין בילעט, ביליגע פּרייזען.

זונטאָג, ד. 15. מערץ 12 בייטאָג

פאַר קינדער, שול־יוגענד, און דערוואַקסענע — —

פּאָפּולערער־קאָנצערט פון

נחומ'ל עפּשטיין

פּרייזען 75 גר., 1 זל. 1.50, 2 זל.

בילעטען צום דאַווענען און צום קאָנצערט שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

טעאַטער און קונסט

שלמה קיטנער

טרעט אויף שבת אין „פילהאַרמאָניע".

רודאָלף זאַסלאַווסקי האָט שוין די וואָך פערענדיגט זײַנע גאַסטשפּילען.

די דירעקציע פון יודישען טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע" האָט אָבער צוגעגרייט פאַר'ן יודישען טעאַטער עולם אַ נײַ, אַנגענעהמע איבעראַשונג. פון שבת אָן הויבט אָן אויפצוטרעטען דער גוט־בעקאַנטער כאַראַקטער־שפּילער שלמה קוטנער. צוזאַמען מיט קוטנער'ן טרעט ארויס די פּרימאַדאָנע פּראַניאַ ווינטער פון ריגער און ווילנער יודישען פאָלקס־טעאַטער.

די ערשטע פאָרשטעלונג ווערט געגעבען שבת נאָכמיטאָג.

הײַנט 2־טער אויפטריט פון באַדענווײַזער־באַלעט

הײַנט 8.30 אָוונד קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער 2־טער אויפטריט פון וועלט־בעריהמטען באַדענווײַזער־באַלעט, וועלכער בעשטעהט פון 7 הערליכע טענצערינס.

דער באַלעט וועט אויספיהרען די שענסטע און מאָדערנסטע טענץ.

—=0§0=—

די איבערלעבענישען פון אַ לאָדזער דעטעקטיוו

געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט"

פון בערנאַרד הילער

געשיכטע נומער 5

דאָס געהיימניש פון אויטאָ 19113

(5־טע פאָרטזעצונג)

— איך הייס לאַראַ לאַראַני און בין אַ טענצערין. נישט דער פּאָליציאַנט האָט אַ קנייטש געמאַכט די ברעמען און מיט קיין בעזונדערער אַכטונג האָט ער געוואָרפען אַ בליק אויף דער טענצערין.

— לאַראַ לאַראַני? און איהר, מײַן הער?

— איך הייס ראָבערט בערגער, איך בין צייכנער אין דער פאַבריק פון נ.

דער פּאָליציאַנט האָט דערויף גאָרנישט זיך אָנגערופען. אין אַ ווײַלע אַרום האָט ער זיך געווענדעט צום מיידעל:

— ווילט איהר געהן אַהיים?

לאַראַ לאַראַני האָט אַ שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ. — איהר וועט מיר טאָן אַ גרויסע טובה, הער פּאָליציאַנט, ווען איהר וועט מיר ברענגען אַן אויטאָ.

דער פּאָליציאַנט האָט געגעבען אַ סיגנאַל און באַלד איז אָנגעקומען אַן אויטאָ.

אַז ראָבערט בערגער האָט זיך געוואָלט דערווײַטערן, האָט איהם דער פּאָליציאַנט געלעגט אַ האַנד אויף דעם אַקסעל.

— איהר וועט געהן מיט מיר אין קאָמיסאַריאַט און דאָרט געבען די נויטיגע אויפקלערונגען.

— איהר ווילט מיך אַרעסטירען? — האָט דער יונגערמאַן האַסטיג אַ פרעג געטאָן.

— אויב מ'וועט אײַך דאָרט נישט אַרויסלאָזען — ווייס איך נישט, — האָט דער פּאָליציאַנט געענטפערט.

ראָבערט בערגער'ס פּנים איז געוואָרען רויט פון צאָרן. ער האָט אָבער שנעל אונטערגעדריקט זײַן כּעס, ווײַל ער האָט גוט אײַנגעזעהן, אַז ס'וועט זײַן בעסער פאַר איהם, אויב ער וועט זיך פערהאַלטען רוהיג.

— איהר וועט אודאי מאָרגען אַרויסגערופען ווערען אויף אַ פערהער, פרײַלין, — דאָס דער פּאָליציאַנט געזאָגט צו דער טענצערין, וואָס איז אײַנגעשטיגען אין דעם אויטאָ.

מיט אַ הויכער שטים האָט זי געזאָגט איהר שאָפער איהר אַדרעס. זי האָט געוואוינט אויף נאַרוטאָוויטשאַ־גאַס נומער 76 אין אַ הערליכער וואוינונג, פול מיט קאָמפאָרט און לוקסוס, וואָס איהר נײַער פרײַנד האָט געהאַט אײַנגעאָרדענט פאַר איהר.

זי האָט אַפילו געוואוסט, אַז איידער זי האָט זיך אַרײַנגעצויגען אין דער דירה, האָט געוואוינט אַן אַנדערע פרוי, וואָס מ'האָט געהאַלטען פאַר די געליבטע פון איהר נײַעם פרײַנד. אָבער אין מאָמענט ווען לאַראַ לאַראַני האָט זיך דאָרט אַרײַנגעצויגען, איז פון יענער געליבטע קיין שפּור נישט געבליבען.

דער אויטאָ האָט זיך שנעל אַוועקגעגליטשט אויף די שטילע לאָדזער גאַסען.

— קומט! — האָט דער פּאָליציאַנט זיך געווענדעט צו ראָבערט'ן;

שטיל, אָהן אַ וואָרט, איז ראָבערט בערגער געגאַנגען מיט איהם.

דער קאָמיסאַריאַט האָט זיך געפונען נישט ווײַט. ווען זיי זענען דאָרט אָנגעקומען, האָט דער זייגער געוויזען האַלב אײַנס.

דער פּאָליציאַנט האָט איבערגעגעבען אַ קורצען ראַפּאָרט וועגען דעם פּאַסירטען, וואָס האָט דיזשורירט אין קאָמיסאַריאַט און דאַן האָט זיך אָנגעהויבען אַ שאַרפער פערהער מיט ראָבערט בערגער.

נאָכדעם, ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען זײַן פּערזענליכקייט, האָט דער בעאַמטער געוואָלט וויסען, וואָס עס איז אײַגענטליך פאָרגעקומען צווישען איהם און דער יונגער דאַמע.

בערגער האָט געמאַכט אַ מינע, ווי עס וואָלט איהם נישט [illegible] לײַכט צו רעדען דערוועגען.

— אײַגענטליך האַנדעלט עס זיך וועגען אַ'ענין, וואָס נעהט אָן גאָר מיך און יענע יונגע דאַמע, מײַן יוגענד פרײַנד אַדאַ נײַמאַן, און איז פאַר דער עפענטליכקייט גאָר נישט אינטערעסאַנט.

— דאָס ראָבערט בערגער ערקלערט.

— איהר רופט אָ, די יונגע דאַמע בײַ אַ נאָמען, וואָס שטימט נישט מיט דעם נאָמען, וועלכען זי האָט אָנגעגעבען בײַ יענער פּאָליציי. — האָט דער [illegible] דער פּאָליציי־קאָמיסאַר בעמערקט.

— די דאַמע רופט זיך לאַראַ לאַראַני. דאָס איז אַ פּסעוודאָנים, אַ'אָנגענומענער נאָמען אַלס טענצערין, — האָט דער יונגערמאַן ערקלערט. — אַלס אַדאַ נײַמאַן איז זי נאָך געווען אַ יונג און ערליך מיידעל, די אײַנציגע טאָכטער פון איהרע פריה־פאַרשטאָרבענע עלטערן.

דעמאָלט האָט זי אויף אַ'אָנשטענדיגען אופן פאַרדינט איהר ברויט, ביז זי איז אַרײַנגעפאַלען אין שלעכטע הענד און פאַרשאָלטען פון דער קללה פון שעהנקייט, איז זי וואָס אַמאָל טיפער געזונקען.

דער קאָמיסאַר האָט קאַלט געשמייכעלט.

— וועגען דער מאָראַלישער זײַט פון דער יונגער דאַמע וועלען מיר, אפשר, אַ שמועס פיהרן, הער בערגער, — האָט ער געזאָגט. — ווי קומט איהר דערצו, אַז איהר זאָלט זיך האַלטען אַלס מאָראַלישער ריכטער פון אַדאַ נײַמאַן? — מיר זענען געווען שכנים, — האָט דער יונגערמאַן ווײַטער גערעדט, — פון קינדערווײַז אָן זענען מיר געווען שכנים. און שוין דעמאָלט האָב איך מיך פאַרליבט אין דעם שעהנעם מיידעל, וואָס האָט מיר וואַרים געענטפערט אויף דער דאָזיגער ליבע.

דערנאָך איז פּלוצלונג אײַנגעטרעטען אַ צײַט, ווען איך האָב געמוזט פאַרלאָזען לאָדז.

סך הכּל בין איך געווען צוויי יאָהר אין דער פרעמד, אָבער ווען איך בין געקומען, דאָס זיך אַלץ פאַרענדערט.

די עלטערן פון מײַן יוגענד־פרײַנדין זענען געשטאָרבען.

און זי אַליין האָט זיך אָפּגעווענדט פון איהר ערליכען פּאָסטען אַלס בעאַמטין אין אַ ביוראָ און האָט אָנגעהויבען די קאַריערע פון אַ טענצערין, וואָרפענדיג זיך אין די אָרעמס פון איין קאַוואַליר צום אַנדערען.

איך דאַרף אײַך נישט דערצעהלען, וואָס איך האָב דערבײַ געליטען, ווען איך בין צוריקגעקומען פון דער פרעמד קיין לאָדז מיט דעם ערנסטען ווילען, אַדאַ נײַמאַן צו מאַכען פאַר מײַן פרוי.

זי האָט מיך אָבער אָנגעהויבען אויסצומײַדען, צו דערווײַטערן זיך. איך האָב עס וואָס אַמאָל מעהר און מעהר בעמערקט, און דאָס, וואָס איך בין געוואָהר געוואָרען וועגען איהר, האָט מיך אַרײַנגעבראַכט אין אַ צושטאַנד פון שרעקליכער אויפרעגונג.

— ווילט איהר נישט זאָגען, וואָס איהר זענט מערפּאָהרען? — האָט דער קאָמיסאַר געפרעגט.

דעם יונגערמאַנ'ס פּנים איז געוואָרען קאַלט און שטרענג.

— נײַן, הער קאָמיסאַר. פרעגט, וואָס איהר ווילט, און וועל דערויף ענטפערן, ווי ווײַט עס וועט שטעהן אין מײַן מאַכט.

קיין גרויסע פּריוואַטע ערקלערונגען, בין איך נישט מסכּים צו געבען. עס האַנדעלט זיך וועגען פאַמיליען־פערהעלטענישען, וואָס איך וויל נישט רעדען וועגען זיי.

— דאָס קען איך, אפשר פאַרשטעהן, הער בערגער, — האָט דער קאָמיסאַר ערקלערט, — אָבער ווי איהר ווילט! די פּאָליציי וועט שוין געוואָהר ווערען דאָס, וואָס זי וועט דאַרפען. אָבער, איך בעט אײַך, זײַט אַזוי גוט און זאָגט מיר, ווי קומט איהר דערצו, וואָס איהר האָט די הײַנטיגע נאַכט געהאַט אַזאַ סקאַנדאַליעזען קאָנפליקט מיט אײַער יוגענד־פרײַנדין?

ווידער האָט ראָבערט בערגער נישט געענטפערט. ערשט ווען דער קאָמיסאַר האָט אויף איהם אַ שאַרפען בליק געוואָרפען, האָט ער זיך געפאַסט און ערקלערט:

— דורך אַ צופאַל בין איך געוואָהר געוואָרען, אַז אַדאַ נײַמאַן דאָס די הײַנטיגע נאַכט געוואָלט אַוועק קיין אויסלאַנד מיט איהר אַ נײַעם פרײַנד.

קודם כּל האָבען זיי געזאָלט פאָהרען קיין דאַנציג און פון דאָרט — ווײַטער קיין אויסלאַנד.

אַז איך בין דאָס געוואָהר געוואָרען, בין איך ווי משוגע געוואָרען.

אַזוי ווי עס איז מיר צופעליג בעקאַנט געוואָרען די שעה, ווען מײַן יוגענד פרײַנדין וויל פאָהרען צום וואָקזאַל, בין איך ווי איך וואָלט פאַרלוירען דעם פאַרשטאַנד שנעל געלאָפען צום אָרט, וואו דער טאַנץ־לאָקאַל געפינט זיך, און ציטערענדיג ווי אין פיבער געוואַרט ביז זי וועט אָנקומען.

דער קאָמיסאַר האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ.

— איהר האַלט, אַז זי האָט געוואָלט אַוועקפאָהרען צוזאַמען מיט איהר פרײַנד.

— יאָ, דאָס האָב איך שוין געזאָגט, — האָט ראָבערט בערגער אַ פאַרשעמטער אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ צו דער ערד. — אַדאַ איז אָבער געקומען אַליין און ווען זי איז [illegible] זיך אַרײַן אין אַ [illegible], בין איך איהר נאָכגעלאָפען מיט דער כּוונה זי אויפצוהאַלטען און נאָכאַמאָל צו בעטען, זי זאָל אויפגעבען איהר [illegible] לעבען און צו ווערען מײַן ערליכע פרוי. ווײַל טראָץ אַלעם, וואָס איז געשעהן ליב איך זי ווײַטער.

(דאָס ווײַטערע קומט)

פערשאַלטען בלוט

גרויסער שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער היינטיגער צייט

(173 פאָרטזעצונג)

— יאָ, די זון שיינט שוין ווידער! זאָגט איהר. אזוי זעהט אויך אויס דאָס לעבען פון א מענש. נאָך א שטורם-געוויטער קומט די זון. א, ליבער פאָטער אין הימעל, נישט אמת, דו ווייסט דאָך מיין פאָטער און מוטער צושיקען די זון.—האָט געזאָגט דאָס מעדעל און האָט אויסגעשטרעקט די הענד צום הימעל, וואָס איז געוואָרען וואָס אמאָל ליכטיגער.

באַלד איז דאָס מעדעל צוריקגעקומען און האָט זיך געזעצט אויף א שטוהל.

— ליבע פרוי,-האָט זי זיך געווענדעט צו דער בעל-הבית'טע, — האָט איהר גישט צוגעטראַכט פאַר מיר עפּעס א פּאַסענדע בעשעפטיגונג.

— אויך דערפאַר האָב איך געזאָרגט, פרייליין בעלאַ. ווען איהר ווילט עפּעס טון, האָב איך אויסגעזוכט אַ פּאַסענדע אַרבייט פאַר אייך.

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט זיך פרוי שולץ אויפגעהויבען און האָט געבראַכט א שעהן געפלאָכטען האַנד-קוישעל.

זי האָט דאָס קוישעל אַרויפגעשטעלט אויפ'ן טיש און פון דאָרט קודם כל אַרויסגענומען פערשידענע צייטונגען.

זי האָט די צייטונגען דערלאַנגט בעלאַ'ן. דאַן האָט זי אַרויסגענומען געגענשטאַנדען צו שטיקען.

— אָ, דאָס איז מיר זעהר ליב. עס איז וואונדערבאַר! אז אַרבייט האָב איך גערן ליב צו טון! האָט בעלאַ אויסגערופען.

— מיר דאַכט זיך, אז איהר זענט שוין בעקאַנט אין דער דאָזיגער אַרבייט. און אויב איהר וועט רעגולער זיין בעשעפטיגט, קענט איהר עפּעס פערדינען.

— איך דאַנק אייך נאָכאַמאָל, ליבע פרוי! אָבער פאַר איך אייך נישט צו לאַסט?

— אָ, רעדט נישט דערפון. איך האַלט, אַז איהר וועט בייך אַביסעל ליב קריגען, פרייליין בעלאַ. פאַר מיר וואָלט עס ווירקליך געווען א גרויסע פרייד, ווען מיר וואָלטען ביידע געוואוינט צוזאַמען!-האָט פרוי שולץ געזאָגט.

— באַלד ווי מיין פאָטער וועט ווערען פריי און מיין מוטער וועט צוריקקומען, וועט איהר בלייבען אונזער בעסטע פריינדין. נישט אמת, פרוי שולץ?

די פרוי האָט געמאַכט א טרויעריג פּנים.

— יאָ, — האָט זי געמורמעלט און גענומען אין דער האַנד די צייטונגען.

בעלאַ האָט גענומען שטריקען.

פּלוצלינג האָט פרוי שולץ אַ דערשראָקענעם געשריי געטון און האָט די האַנד מיט די צייטונגען געלאָזט פאַלען אויף דער שויס.

— וואָס איז אייך געשעהן, פרוי שולץ? — האָט בעלאַ אויסגערופען, ווען זי האָט א קוק געטון אין דעם בלייך-געוואָרענעם פּנים פון דער פרוי שולץ.

פרוי שולץ האָט נישט געקענט אַרויסרעדען קיין וואָרט. עס האָט איהר אויסגעפּעהלט אָטעם.

בעלאַ איז אויפגעשפּרונגען און האָט זיך געטוליעט צו דער בלייך-געוואָרענער פרוי.

— מיין גאָט, דאָס איז שרעקליך! — האָט פרוי שולץ געשטאַמעלט.

— וואָס איז געשעהן? האָט פאַר א שרעקליכע נייעס האָט איהר געלעזען? וואָס שטעהט אין דער צייטונג?

— אָך, ניין, עס איז נישט פאַר אייך, — האָט פרוי שולץ געזאָגט, ווען בעלאַ האָט גענומען דאָס בלאַט אין דער האַנד.

— זענט איהר ווירקליך אזוי דערשראָקען געוואָרען צוליב א ידיעה אין דער צייטונג? — האָט בעלאַ ווייטער געפרעגט.

— יאָ, צי איך זאָל עס אייך זאָגען. עס איז שרעקליך.

— איז עס וועגען מיר, צי וועגען מיין פאָטער? — האָט בעלאַ ווייטער געפאָרשט.

— עס איז וועגען אייך! — האָט פרוי שולץ געזאָגט און האָט קראַמפּהאַפט געפּרעסט די צייטונג אין דער האַנד.

— אָ, וועגען מיר! איך בין גרייט צו הערען. איך בין נייגיריג צו זעהען, וואָס די צייטונגען קענען שרייבען וועגען מיר.

— בעלאַ! קינד. מאַכט אייך גרייט צו הערען עפּעס שרעקליכעס. מיין גאָט, מיין גאָט דאָס אומגליק וויל גאָר נישט אוועקגעהן פון אייך. איך גלויב עס נישט! איך גלויב עס נישט, אָבער עס שטעהט פּאָרט שוואַרץ אויף ווייס. — האָט די פרוי געיאָמערט.

— וואָס שטעהט דען דאָרט? איך בעט אייך, לאָזט מיך עס לעזען.

— עס איז... עס איז... דערשרעקט אייך נישט... איך בעט אייך... עס איז א שטעק-בריף!

— א שטעק-בריף?.. וואָס איז דאָס אַזוינס? איך פערשטעה עס נישט.

— אונשולדיג קינד. איהר פערשטעהט עס נישט — האָט איהר נאָך קיינמאָל נישט געהערט פון קיין שטעק-בריף?

— ניין, נאָך קיין מאָל נישט. אָבער לאָזט מיך א קוק טון.

— אָ, ליבער גאָט! א שטעק-בריף איז א פעראָרדנונג פון דער פּאָליציי עמיצען צו אַרעסטירען.

— עמיצען צו אַרעסטירען? איך פערשטעה עס נישט לאָזט מיך לעזען.

— אַנ'אונטערצינדערין ווערט פערפאָלגט. איהר האָט געזאָגט, אז מען מיינט מיך.

(פאָרטזעצונג קומט).

צו די לעזער פון „לאָדזער טאָגעבלאַט"

כדי ענטגעגענצוקומען אונזערע לעזער אין דער איצטיגער צייט, ווען יעדער כמעט נויטיגט זיך אין יורידישע עצות האָבען מיר בעשלאָסען

די אומזיסטע יורידישע הילף

נאָך מעהר צו פערברייטערן. פון איצט אָן וועלען די ספּעציעלע גוט-בעקאַנטע יוריסטען פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אַמטירען אין אונזער אַדמיניסטראַציע

4 מאל וועכענטליך,

דהיינו: מאָנטאָג און מיטוואָך פון 8 ביז 9 אין אָוענד, ווי אויך זונטאָג און דינסטאָג פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג כדי אויך אונזערע לעזער פון דער פּראָווינץ זאָלען קענען, געניסען פון דער דאָזיגער אומזיסטער יורידישער הילף. מען דאַרף בלויז אויסשניידען און מיטברענגען דעם ספּעציעלען קופּאָן, וואָס וועט געדרוקט ווערען אין די אַזיגע טעג אין „לאָדזער טאָגעבלאַט".

FCPADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאָמפּ-עלעקטרישע היילקאַבינעט-קאָסמעטיק

מעטיג פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוענד

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ

פּוילישע, דייטשע, פראַנצויזישע, ענגלישע

ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס"

זאַכאָדניאַ 36 טעלעפאָן 108-47

מעכאַנישע שלאָסעריי און וויסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.

פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

Dr. M. GOLDFARB

זאַוואַדזקאַ 18, טעל. 115-93

הויט, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען

קינאָ

ZACHĘTA

זגיערזשער-גאַס 26.

פון היינט ביז'ן 18 מערץ איינשליסליך. אַ מיטרייסענד פילם-קונסט-ווערק, געשאַפען אויפ'ן פּאָן פון אַ רוסישען ראָמאַנס

„TRÓJKA"

דראַמאַ פון אַן'איינזאַמער מענשליכער נשמה. הויפּט-ראָלען:

Olga Czechowa, H. A. Schlettow

מיט'ן אַנטייל פון אַ כאָר.

אויסגעצייכנט. צרקעסטער אונטער לייטונג פון י. סטעפּאַנסקי אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג. פרייזען ערמעסיגטע. דער זאַל איז גוט געהייצט.

די שענסטע פאָטאָגראַפישע אויפנאַמען

און סאָלידע אויספיהרונג איז נאָר אין דעם ערשטקל. קונסט = פאָטאָגראַפישען אַטעליער

„PARISIEN"

אינהאַבער: ה. סראָקאַ, לאָדז, פראַנצישקאַנער № 30

עס ווערען אויסגעפערטיגט אַלערליי אַרבייטען, וואָס אָנבעלאַנגט צו פאָטאָגראַפיע, צ. ב. רעפּראָדוקציעס פון מאָלער-בילדער, מאַשינען-פּלענער, אַרכיטעקטור, פאַבריקס-לאָקאַלען, אינערן און אויסערן-אויפנאַמען, פערזאָנס-בילדער, גרופּען, בעלער, באַנקעטען, אַרטיסטישע קרייזען, אַמאַטאָרען-פאָרשטעלונגען א. אַז. וו. אַלע אויפנאַמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פערזענליך. ספּעציאַליטעט פון פּאָרטרעטען, ווי אויך אַ גרויסער אויסוואַהל פון פערשידענע ראַהמען, צו זעהר ביליגע פרייזען.

צופאָהר מיט די טראַמווייען 1, 6, 14.

מיט אַכטונג

Zakład Fotograficzny

„PARISIEN"

wł. H. SROKA

Łódź, Franciszkańska 30

„הצפירה"

עתון יומי, מדיני וספרותי (נוסד בשנת תרכ"ב)

מופיע בוורשה מיום הראשון, 15 מרץ 1931

בהשתתפות טובי הסופרים העברים.

הכתבת: „Hacefira", Warszawa, Leszno 54, tel. 709-95

מתקבלת החתימה:

בפולניה — לחודש 7 זהובים.

הכתבת למשלוח מכתבים:

„Hacefira", Warszawa, skrzynka pocztowa 509

בלודז „הצפירה" ישולח ע"י שליחים מיוחדים בבקר השכם.

בכל עניני „הצפירה" לפנות: לבא כח של „הצפירה" ז. ווינער, קונסטנטינובסקה 49.

לעזט און אַבאָנירט

לאָדזער טאָגעבלאַט

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב - וואָלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, יאַראָסלאַווער און קאַלאָמעער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים קטנים הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית.

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל ביי

א. ה. ציטרינאָווסקי,

קאַמיעננאַ 1, אין צווייטען טויער פאַרטער.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

אַ ווילדע

— אין —

ווישניאָוואַ - גוראַ,

שולדען-ריין, מיט וואוינונגס-געביידעס, אייגענער וועלדער נאָהענט פון אַלגעמיינעם וואַלד מיט 3 מאָרגעס לאַנד אין צענטער פון זאַפּאַרט צו פערקויפען. פערמיטלער און רעפלעקטאַנטען קענען זיך ווענדען אין דער אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער F. R.

שייטלען

ביי מיר בעקומט מען גרייטע און בעשטעלטע שייטלען ביליג ווי אויך קעמען קאַמיעננאַ 1, 2-טען טויער, 2-טער שטאָק פראָנט ווייס קאַהל.

טיכטיגע

שטויסער'ס

צו האַנד-שקאַרפּעטען ווערען געזוכט. צו ערפאַהרען אין אַדמ. אונטער „שטויסער".

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

אבער דאָס זאָלסטו נאָר קומען אין ביוראָ

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 124-95

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאָרנע האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאָזולעס זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, זעגען דירות אין אויסלאַנד ראַזמעטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט אין משך פון 24 שעה.

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ,

פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

צו וואָס ליידען שמערצען פון אַרציסקעס,

אַז אין 2 טעג קענט איהר זיי בעזייטיגען נוצענדיג פּלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז 30 גר. אויך קינסטליכער שניי נוצט אויף פערשידענע פערוויילונגען, ווי בעלער חתונות א.ז.וו. אַ שאַכטעל געניגט אויף 100 סעאַנסען פּרייז 30 גר. צו בעקומען ביים צייטונג פערקויפער, ווינער, פּיעטריקאָווער 10.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרנישט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע נים.

זאַוואַדזקאַ 19 וו. 1, פ.

השבת אבדה

דינסטאָג, ד. 10 מערץ איז אין שטאָטישען גערטנער פערלוירען געוואָרען אַ בייטעלע מיט 20 זל. מזומנים ווי אויך אַ לאָטעריע-צעטעל נומער 10 2347 פון 5-טער קלאַס. דער געפינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג וואָסכאָדניאַ 8, ראָטשטיין (מאַטקע) דער לאָטעריע-צעטעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג, ווייל עס איז געמעלדעט געוואָרען דעם קאָלעקטאָר.

אַרבעטליבע יונגלעך

מיט גוטע רעפערענצען קענען זיך מעלדען היינט פון 8-10 און 2-3 ביטאָג, 11-טער ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 49 פראָנט 2. שטאָק.

א פּערקויפערין

בעקאַנט אין פוטער און דעליקאַטעסען-בראַנזשע ווערט געזוכט. מעלדען זיך צו דוטקיעוויטש צעגיעלניאַנאַ 27, פוטער-געוועלב

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17

2-טער הויף פאַרטער

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען ווענען פּעסער, וויזען אין קאָמיסאַריאַט-זשאַנדאַר, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצונגען אינטערוועציעס, אַקטען, דאַראַווינגעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עיזענטועל מיט אַנ'אַדוואָקאַט.

די איינציגע טאַכטער פון ישראל מאַנעלאַ 2-טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.

בעמ.: דאָס ניי - „געבאַקענע" מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פאַרטער

טעלעפאָן 148-79

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען - היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט דעם אַדרעס:

נאָר פאַר 2.50 זל.

23 זאַוואַדזקאַ 23

אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער. בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל „TOLA"

דאַמען-סאַקוואַקעס

פון אַלטע פילץ-היטען אונט אָהצרשיר מענער אָדער דאַמען-היט, מאַך איך די שענסטע פאַסאָנס סאַקוואַקעס אין פיינסטער אויספיהרונג צו שפּאָט ביליגע פרייזען.

אַבאָנעמענטס-פּרייז [illegible]

Redaktor-wydawca [illegible] Hamburski

Drukarnia: H. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18